

1071

(Στρατηγικές Ήττες & Συρρίκνωση του Ελληνισμού)

*«Εσμέν Έλληνες το γένος, ως η τε φωνή και η πάτριος
παιδεία μαρτυρεί»*

Γεώργιος Γεμιστός Πλήθων

*Απαγορεύεται η αναδημοσίευση του βιβλίου αυτού ή η
αναπαραγωγή μέρους ή όλου με οποιοδήποτε μέσο χωρίς
την έγγραφη άδεια του συγγραφέα.*

Νίκος Ντέμος

1071 (Στρατηγικές Ήττες & Συρρίκνωση του Ελληνισμού)

1η έκδοση: Αύγουστος

2^η έκδοση: Νοέμβριος

2015 © Ντέμος Νίκος

ISBN: 978-960-8362-89-5

Περιεχόμενα

1 Παραδοχές

2 Εσωτερικοί παράγοντες και δομές που επηρέασαν τη συρρίκνωση του Ελληνισμού

2.1 Πολιτικοστρατιωτικές δομές

- A. Ηγεσία
- B. Στρατηγική
- Γ. Διπλωματία
- Δ. Εμφύλιοι Πόλεμοι
- E. Εξισλαμισθέντες Έλληνες

2.2 Κοινωνικοοικονομικές δομές

- A. Οικονομία
- B. Κατάργηση στόλου
- Γ. Παραχώρηση εμπορικών δικαιωμάτων
- Δ. Εθνολογική σύνθεση και εισβολείς
- E. Δυναστοοικογενειοκρατία

2.3 Πολιτιστικοθρησκευτικές δομές

- A. Θρησκευτική πολιτική
- B. Ελληνική παιδεία και συνείδηση

3 Στρατηγικές και περιφερειακές μάχες που 193 επηρέασαν την πορεία και συρρίκνωση του Ελληνισμού

3.1 Στρατηγική ήττα Ιαρμουχά (636)

A. Περιφερειακές μάχες (636-1071)

3.2 Στρατηγική ήττα Μαντζικέρτ (1071)

3.3 Στρατηγική ήττα Μυριοκέφαλον (1176)

3.4 Στρατηγική ήττα - κατάληψη Κωνσταντινούπολης (1204)

4 Ιστορικά διδάγματα (Παράγοντες ανάτασης)

5 Επίλογος

6 Πίνακες

7 Χάρτες

8 Βιβλιογραφία

** Οι χάρτες και τα σχεδιαγράμματα έχουν δημιουργηθεί από τον Δημήτριο Ντέμο και μερικοί εξ αυτών (στην αρχική τους μορφή) προέρχονται από τη διαδικτυακή Wikipedia, the free encyclopedia.*

1. Παραδοχές

*«Ἰὼ ζεῖν, ἀγγέλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι»*

Σιμωνίδης ὁ Κεῖος,

Ἐπίγραμμα στίς Θερμοπύλες

Εισαγωγή

Το παρόν πόνημα φιλοδοξεῖ να παρουσιάσει και να αναλύσει τέσσερεις μεγάλες και στρατηγικές ήττες του ελληνισμού, που ως αποτέλεσμα είχαν τη συρρίκνωση της ελληνικής επικράτειας, τη φθίνουσα πορεία της δυναμικής του μεσαιωνικού ελληνισμού, την καταλυτική και διαβρωτική επίδραση στην ψυχολογία και ψυχροσύνθεση των Ελλήνων μέχρι σήμερα. Θα αναφερθώ όχι μόνο στις μισαλλοδοξίες, τα λάθη και τη μυωπική προσέγγιση τόσο των ηγετών όσο και του λαού, αλλά και στις αρετές, τις νίκες, τις υπερβολές, τις κατακτήσεις διαχρονικά του μεσαιωνικού ελληνισμού. Στόχος μου η παράθεση ιστορικής γνώσης ως προϊόν έρευνας, ανάλυσης αλλά και ως μείγμα προσωπικών παραδοχών και μεροληπτικής ερμηνείας όπως συμβαίνει άλλωστε σε όλες τις ιστορικές αναλύσεις. Θα αναφερθώ λοιπόν στις τέσσερεις βασικές ήττες: του Ιαρμουχά, του Μαντζικέρτ, του Μυριοκέφαλου και στην κατάληψη της Κωνσταντινούπολης, της τότε πρωτεύουσας του ελληνισμού, οι οποίες (μαζί με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης) όχι μόνο συρρίκνωσαν τον ελληνισμό αλλά και στιγματίσαν την ελληνική ψυχή, την ψυχολογία και τη νοοτροπία έως σήμερα. Η οπτική μου είναι πέρα από κάθε καιροσκοπισμό και οποιαδήποτε οικονομική προσέγγιση και βασίζεται στο εθνικό, ιστορικό και πατριωτικό καθήκον προς τον ελληνισμό.

Η ερμηνεία των παραπάνω γεγονότων όπως θα δούμε και στη συνέχεια συνδέεται με την επιτακτική ανάγκη αλλαγής και υπέρβασης τόσο της πολιτικοοικονομικής κατάστασης της χώρας όσο και των κοινωνικών δομών, των φθαρμένων πολιτικών κομμάτων και του εν γένει διαλυμένου κρατικού μηχανισμού που ως αποτέλεσμα έχει τη στρατιωτική αποδυνάμωση της χώρας και την καταστροφή της παιδείας. Διανύοντας ένα νέο πολιτιστικό κύκλο η Ελλάδα, ως μήτρα του ελληνισμού, πρέπει να βάλει τις σωστές βάσεις τόσο σε νομικό πλαίσιο όσο και στο θέμα της παιδείας με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ικανών και υπεύθυνων πολιτών, πατριωτών με αυτοθυσία, αλλά και συγκροτημένων κοινωνικών συνόλων, που με τη σειρά τους θα αποτελέσουν την παραγωγική βάση για οικονομική, πολιτιστική και στρατιωτική άνοδο. Παράλληλα, θα είναι η απαρχή «γένεσης» άξιων ηγετών, οι οποίοι θα δημιουργήσουν τη νέα χρυσή αλυσίδα (golden chain) βάσει του κοσμικού σχεδίου και θα τεθούν στην υπηρεσία της πατρίδας και του ελληνισμού όπως υπήρξαν ο Ορφέας, ο Πυθαγόρας και ο Πλάτων. Επιπλέον, στη διαχρονική πάλη επικράτησης των λαών οι Έλληνες υπερτερούν αφού λειτούργησαν και μεγαλούργησαν μεμονωμένα ως πόλεις-κράτη (Αθήνα, Σπάρτη, Θήβα) αλλά και ως αυτοκρατορίες (Μινωική-Μυκηναϊκή αυτοκρατορία, Μακεδονία, Ελληνιστικά βασίλεια και Βυζάντιο).

Επιλογή και αποτελέσματα μαχών

Οι τέσσερις μάχες-ήττες, Ιαρμουχά - 636, Μαντζικέρτ - 1071, Μυριοκέφαλον - 1176, κατάληψη Κωνσταντινούπολης - 1204, που αναφερόμαστε, μαζί με την τελική Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανογενίτισαρους το 1453, διαμόρφωσαν τις εξελίξεις, έτσι ώστε η Ελλάδα και ο ελληνισμός από βασική παγκόσμια δύναμη να διασπαστεί σε μικρά και αντιπαλλόμενα κρατίδια, έπειτα να μετατραπεί σε υπόδουλο έθνος και σήμερα να είναι μια μικρή περιφερειακή χώρα και δύναμη (χάρτης 1). Με αφορμή τις ήττες αυτές

θα προσπαθήσω να εντοπίσω και να περιγράψω τα λάθη των ελίτ, της εκάστοτε άρχουσας τάξης και κυβερνητικής ομάδος, την ανωριμότητα του λαού μας, τη μακροχρόνια και καταραμένη, από αρχαιοτάτων χρόνων, εμπάθεια της φυλής μας για αρχηγία. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά των Ελλήνων είναι η τάση για ακραίες καταστάσεις, που άλλοτε επιφέρει καταστρεπτικά αποτελέσματα άλλοτε όμως οδηγεί τη φυλή μας στην υπέρβαση και στη δημιουργία ποιοτικά ανώτερων πολιτισμών (Κυκλαδικός, Μινωικός, Μυκηναϊκός, Κλασικός, Βυζαντινός, κλπ). Όταν όμως τα χαρακτηριστικά αυτά «βρεθούν» στις κατάλληλες συνθήκες και συνδυαστούν με την παρουσία στιβαρών και εύβουλων ηγετών, επιδρούν θετικά, θεϊκά θα λέγαμε. Τότε μπορούμε και δημιουργούμε παρότι είμαστε «λίγοι» σε σύγκριση με άλλους πολυπληθείς λαούς, που έχουν αναπτύξει πολιτισμό και ζουν σε απέραντες γεωγραφικές συντεταγμένες (Κινέζοι, Πέρσες, Ινδοί, Άραβες κ.α.). Συμβαίνει δηλαδή να δημιουργούμε παρότι, σύμφωνα με τον Όμηρο, είμαστε γαντζωμένοι γύρω απ' το Αιγαίο Πέλαγος.

Χάρτης 1: Τοποθεσία 4 στρατηγικών ηττομαχών

Γεωπολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά αποτελέσματα ηττών

Πάνω από όλα, επιλέχθηκαν αυτές οι τέσσερις μάχες για τη σημασία που έχουν στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του σύγχρονου Έλληνα όσον αφορά τις προκαταλήψεις, την ψυχολογία, την ψυχογραφία, τη σημερινή αντίληψη του

Έλληνα για τον εαυτό του, αλλά και για τους γειτονικούς λαούς, φίλους και εχθρούς μας, και επειδή η σχέση είναι αμφίδρομη, θα δούμε και για την αντίληψη των άλλων λαών για τους Έλληνες. Οι στρατιωτικές αυτές ήττες επέφεραν τη γεωγραφική, οικονομική και πολιτική συρρίκνωση του ελληνισμού, την απογοήτευση, την αλλοτρίωση, την αποσύνθεση, την υποχώρηση, την υποτακτική νοοτροπία και τελικά την υποδούλωση τους έθνους. Η τουρκοκρατία ήταν η χειρότερη ελληνική ιστορική περίοδος, λόγω έλλειψης παιδείας και πολιτισμού, αναγκαία συστατικά του Έλληνα.

Η πρώτη στρατηγική ήττα στον ποταμό Ιαρμουχά σήμανε ταυτόχρονα και μια πολιτιστική-πνευματική ήττα για τον ελληνισμό, καθώς η χρήση της κοινής ελληνικής γλώσσας αντικαταστάθηκε από την αραβική. Η γλώσσα των ευαγγελίων, της χριστιανικής θρησκείας, των καλλιεργημένων ανθρώπων παύει να υφίσταται γεωγραφικά τουλάχιστον από την κοιλάδα του Ινδού ποταμού μέχρι την περιοχή της Καρχηδόνας. Το γεγονός έχει επιπτώσεις τόσο σε διοικητικό επίπεδο όσο και σε θρησκευτικό (με τον παράλληλο εξισλαμισμό χριστιανικών πληθυσμών). Η Ορφεομηρική ελληνική γλώσσα, επάνω στην οποία στηρίχτηκαν πλήθος σύγχρονων γλωσσών, ομιλούνταν πλέον μόνο από τα εναπομείναντα ελληνοβυζαντινά τμήμα-τα, τους εμπόρους στη Μεσόγειο θάλασσα, τις μορφωμένες ελίτ, με θρησκευτική και φιλοσοφική κατεύθυνση. Παρ' όλο αυτά η θεάρεστη ελληνική γλώσσα, όπου κάθε λέξη-όρος μεταφέρει γνωστικές έννοιες και βαθυστόχαστα πεδία νόησης και εμπεριέχει μαθητικοποιημένη αντίληψη και εξήγηση της ύπαρξης του ανθρώπου, συνέχιζε κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα να εκφράζει τη χριστιανική πρόταση βίου για τη σωτηρία ψυχής και να επηρεάζει τους Λατινοευρωπαίους, τους Γερμανοτεύτονες, τους Σλαβοανατολικούς αλλά και τους Αραβομουσουλμάνους. Η συνεχής υποχώρησή της όμως συνέβαλε στο μεσαιωνικό σκοταδισμό της Ευρώπης.

Οι τρεις στρατηγικές μάχες (Ιαρμουχά-636, Μαντζικέρτ - 1071, Μυριοκέφαλον-1176) στις νοτιοανατολικές περιοχές του Βυζαντίου, είχαν ως αποτέλεσμα να χαθούν εκτάσεις

γης, αγροτική παραγωγή και φορολογικά έσοδα. Επιπλέον οι περιοχές αυτές αποτελούσαν «φυτώρια» ικανών και σκληροτράχηλων πολεμιστών που με τη σειρά τους μπορούσαν να είναι και οι μελλοντικοί αυτοκράτορες. Οι απώλειες, επίσης, σε ανθρώπινο δυναμικό τόσο από τους θανάτους στο πεδίο των μαχών όσο και από τον εξισλαμισμό δεν είναι αμελητέες καθώς φτάνουν τα δέκα εκατομμύρια ανθρώπους¹. Σ' αυτήν την περίπτωση συμπεριλαμβάνονται και άλλες γηγενείς εθνότητες (μερικοί λαοί είχαν ήδη, μερικώς ή ολικώς, εξελληνιστεί) που εξισλαμίστηκαν όπως Ασσύριοι, Λύδιοι. Οι ήττες από τους Αραβομουσουλμάνους και τους Ογουζοσελτζουκοθωμανούς είχαν όμως μεγάλα και δυσάρεστα αποτελέσματα για εμάς, συγκριτικά με άλλους υποδουλωθέντες λαούς, όπως για παράδειγμα οι Σλαβοβούλγαροι, για να αναφερθούμε μόνο στα ευρωπαϊκά εδάφη. Οι Έλληνες, ειδικά από την εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ήταν οι ηγέτες της περιοχής για εκατοντάδες χρόνια, με πολυσήμαντο πνευματικό πολιτισμό, ευρεία αν όχι καθολική χρήση της ελληνικής γλώσσας, διακτίνιση της ελληνικής παιδείας ακόμη και εθίμων από τις δυτικές μεσογειακές ακτές και τις βαλκανικές παρυφές μέχρι την αφρικανική έρημο και τις όχθες του ποταμού Γάγγη.

Οι στρατηγικές μάχες που θα αναφερθούμε συνέτειναν στη συρρίκνωση του ελληνισμού στον Ελλαδικό χώρο, περιοχή με καθαρό ελληνικό πληθυσμό. Έτσι οι ήττες του 636, 1071 και 1176 συνέβαλαν στο να συγκεντρωθεί όλη η ενέργεια, η εστίαση, το ενδιαφέρον των αυτοκρατόρων στην ελλαδική χερσόνησο. Όλες οι μάχες γίνονταν πλέον για ό,τι απέμεινε (Ελλαδική χερσόνησος, Αιγαίο και Ιόνιο πέλαγος), η Κωνσταντινούπολη στηριζόταν όλο και πιο πολύ σε αμιγώς ελλαδικά χέρια. Κάτι παρόμοιο, αναλογικά, συνέβη και το 1922 με τη μεγάλη καταστροφή του ασιατικού ελληνισμού από την άλλη βέβαια το γεγονός βοήθησε πάρα πολύ στην ομοιογένεια του πληθυσμιακού

¹ Βρυώνη, Σ., Η Παρακμή του Μεσαιωνικού Ελληνισμού στη Μικρά Ασία και Διαδικασία Εξισλαμισμού 11^{ος} -15^{ος} αιώνας, Εκδόσεις Μ.Ι.Ε.Τ., 2008, σελ. 250-265.

χαρακτήρα της ελλαδικής χερσονήσου. Με την ανταλλαγή των πληθυσμών ο βασικός κορμός της σημερινής Ελλάδος αποτελείται από απογόνους των αρχαίων Ιώνων, Δωριέων και Αιολών που ήρθαν από τη Μικρά Ασία, Καππαδοκία και τις ένδοξες περιοχές του ιστορικού Πόντου. Επίσης, στα ανατολικά πεδία, τόσο οι κλασικοί Έλληνες όσο και οι Έλληνες του Βυζαντινομεσαίωνα είχαν κοινά σύνορα με την τότε παγκόσμια υπερδύναμη, την Περσία, και πολέμησαν αμείλικτα και σφόδρα με τους Πέρσες. Οι δύο μεγάλοι πόλεμοι τελείωσαν με νίκη των Ελλήνων, με την κατάκτηση της πρωτεύουσας των Περσών από τον Μέγα Αλέξανδρο και τον Ηράκλειο. Οι Έλληνες είχαν υποστεί πολλά δεινά απ' τους Πέρσες, μας είχαν επανειλημμένα απειλήσει, πολιορκήσει, καταστρέψει και μερικώς καταλάβει, αλλά

ο ελληνισμός τελικά κατάφερε να επιβληθεί με σεβασμό που οδήγησε στη μίξη των δύο πολιτισμών. Τόσο ο Μέγας Αλέξανδρος και τα διάδοχα ελληνιστικά βασίλεια όσο και ο Ηράκλειος όχι μόνο δεν κατάστρεψαν τον περσικό πολιτισμό αλλά τουναντίον τον βοήθησαν. Με την ισλαμική επέλαση οι Πέρσες και οι Έλληνες δεν έχουν πλέον άμεση επαφή και ανάμεσα τους «σφηνώνονται» πρώτα οι Αραβομουσουλμά-νοι από την έρημο και έπειτα οι διάφορες νομαδοτουρκικές φυλές από την κεντρική Ασία. Πιθανώς οι Έλληνες έχουμε μερική ευθύνη για την κατάρπτωση και υποδούλωση των μεσαιωνικών Περσών, που από υπερδύναμη με Ζωροαστρικό πολιτισμό πολλών αιώνων, καταστράφηκε και έπεσε σαν ώριμο φρούτο στα χέρια των Αραβομουσουλμάνων, έμεινε υποχείριο και υπόδουλο έθνος για περίπου έναν αιώνα, αλλά

ο δυναμισμός και η αυτοπεποίθηση των Περσών επανήλθε αναλαμβάνοντας τα ηνία του Ισλάμ με την Αβασσιδική δυναστεία της Βαγδάτης. Στη διάρκεια της υποδούλωσης ο αρχαίος πολιτισμός και η πολυθεϊστική θρησκεία τους διαμελίστηκε και αντικαταστάθηκε από τη μονοθεϊστική μουσουλμανοϊουδαϊκή αντίληψη και πίστη.

Το αποτέλεσμα της λατινοφράγκικης κατάληψης της πρωτεύουσας το 1204, και άλλων σημαντικών περιοχών στα νοτιοδυτικά πεδία από τους σταυροφόρους, ήταν η απώλεια

των θαλασσιών εμπορικών δρόμων και του εμπορίου (που αποτελεί τη δίδυμη έκφραση της ναυτικής κουλτούρας των Ελλήνων), αλλά και χερσαίων εκτάσεων ακόμη και στην ελλαδική χερσόνησο. Ίσως το πιο σημαντικό υπήρξε η απώλεια της δεύτερης νοτιοανατολικής γεωγραφικής γραμμής αμύνης του ελληνισμού, που αποτελείται από τη βόρεια νησιωτική αμυντική γραμμή (Σαμοθράκη, Ίμβρος, Λήμνος, Λέσβος και Χίος), τη νότια νησιωτική επιθετική γραμμή (Σάμος, Κως, Ρόδος, Κύπρος), αλλά και την τρίτη αμυντική θωράκιση του βασικού ελληνικού χώρου (Χαλκιδική, Εύβοια, Κρήτη). Επίσης, η απώλεια της δεύτερης δυτικής αμυντικής γραμμής (Κέρκυρα, Λευκάδα, Κεφαλονιά, Ζάκυνθος), συνέτεινε στη συνεχή διεύρυνση του χάσματος μεταξύ Ελλήνων και ομόδοξων Δυτικοευρωπαίων.

Μεταφορικά μπορούμε να πούμε ότι μετά τον «ακρωτηριασμό» του Βυζαντίου, με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης επήλθε και ο «αποκεφαλισμός» της ήδη λαβωμένης αυτοκρατορίας, με απώλειες τόσο σε κοινωνικό-κυβερνητικό επίπεδο όσο και σε εκπαιδευτικό, με αποτέλεσμα να καταδικαστεί σε μαρasmus η έμφυτη, προς τον πνευματικό πολιτισμό, ψυχή του Έλληνα. Η επακόλουθη βαρβαρική υποδούλωση των Ελλήνων είχε επιπτώσεις στην εκπαίδευση, αφού κλείσανε τα σχολεία, επέφερε τη σταδιακή κατάρπτωση των Ελλήνων σε επίπεδο που οι Δυτικοί λόγιοι των επόμενων αιώνων έθεταν ερωτήματα για τη σχέση των αρχαίων με τους μεσαιωνικούς και υπόδουλους Έλληνες, δηλαδή αμφισβητούσαν τη συνέχεια του ελληνισμού. Ας σημειωθεί ότι και με τη Ρωμαϊκή κατοχή (150 π.Χ.-250 μ.Χ.), 400 περίπου χρόνια, είχαμε χάσει την πολιτική ελευθερία και κυριαρχία, αλλά είχαμε κρατήσει την παιδεία και την εκπαίδευση μας. Αυτό είναι που χάθηκε κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, και αυτό πληρώνουμε μέχρι και σήμερα, παράλληλα με την καταστροφή των διοικητικών θεσμών, που χαλιναγωγούν εν μέρει την ευελιξία του πνεύματος των Ελλήνων.

Υφαρπαγή Ελληνοπαίδων

Οργανωτικά και ιδιαίτερα στο θέμα της στρατιωτικής οργάνωσης, πέρα από την κατάργηση του στόλου και των ακριτικών θεματικών αγροτοστρατιωτικών τμημάτων και τη χρήση μισθοφόρων, τα σώματα των γενιτσάρων έπαιξαν σημαντικότατο ρόλο στις επιχειρησιακές μάχες του ελληνισμού και στη συνεχή υποχώρηση και συρρίκνωση. Κατά τη διάρκεια της εικονομαχίας, μια σημαντική μάχη που γίνεται στην κεντρική Ασία, η μάχη του Ταλάς ποταμού, το 751, αποτελεί την απαρχή του συστήματος των σκλάβων στρατιωτών (προοίμιο του απάνθρωπου συστήματος των γενιτσάρων) σύμφωνα με το οποίο οι Αραβοπερσουςουλμάνοι υφάρπαζαν τα παιδιά κυρίως γηγενών τουρκικών φυλών και περιοχών της κεντρικής Ασίας, που είχαν ήδη υποδουλώσει και αιχμαλωτίσει, τα εκπαίδευαν και τα φανάτιζαν ως στρατιώτες, που προορίζονταν για φύλακες των εμιρήδων ή άλλων αρχόντων της πολιτικοστρατιωτικής εξουσίας. Προϊόν της πολιτικής αυτής του παιδομαζώματος υπήρξαν οι Μαμελούκοι, που κατέληξαν στην Αίγυπτο, αλλά και οι Τούρκοι σωματοφύλακες του Χαλίφη της Βαγδάτης. Αξίζει να σημειώσουμε ότι και στις δύο αυτές περιπτώσεις οι στρατιώτες που προέκυψαν, με την πυγμή των όπλων αναρριχήθηκαν στην εξουσία. Σχεδόν το ίδιο σύστημα υφαρπαγής και μετατροπής Ελληνοχριστιανόπουλων εφαρμόστηκε από τους Οθωμοντούρκους στις αρχές του 14^{ου} αιώνα με όλες τις τρομακτικές συνέπειες για τον ελληνισμό. Η τακτική του παιδομαζώματος, που δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα απάνθρωπο σύστημα σκλαβιάς και εκμετάλλευσης των παιδιών, δεν υπήρξε πουθενά αλλού στον κόσμο. Δεν επρόκειτο μόνο για υφαρπαγή ανήλικων αγοριών από το σπίτι τους, αλλά κυρίως για απάνθρωπη σκληρή δουλειά που λάμβανε χώρα σε σπίτια μουσουλμάνων, αγροτικών κυρίως και κτηνοτροφικών οικογενειών, εγκατεστημένων στα ενδότερα της Μικράς Ασίας. Στη συνέχεια ακολουθούσε η υποχρεωτική μύηση στον ακραίο φανατισμό των μουσουλμάνων, μετοίκιση σε στρατώνες με ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, όπου

τα μικρά αγόρια σκληραγωγούνταν προκειμένου να γίνουν ικανοί στρατιώτες αλλά και να ξεχάσουν την οικογένεια και την καταγωγή τους. Έτσι έχαναν την ταυτότητά τους και απέκρυπταν οποιαδήποτε ενθύμηση από φόβο των βάρβαρων προσβολών που δέχονταν. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι γενίτσαροι αποτέλεσαν την ψυχή του Οθωμανοτουρκικού στρατού. Εκ παραδρομής ο John France² ισχυρίζεται αρχικά ότι ο στρατός των Οθωμανοτούρκων βασιζόταν στο βαρύ και ελαφρύ ιππικό και όχι στους γενιτσάρους. Ο ίδιος όμως αναφέρει ότι σημαντικές μάχες των Οθωμανών κατά την επέκτασή τους σε Δύση και Ανατολή (όπως μάχη Κοσσυφοπεδίου, Νικοπόλεως, Βάρνας, Άλωση Κωνσταντινούπολης, Τσαλντιράν, Μόχατς, κλπ) κερδήθηκαν εξαιτίας των γενιτσάρων. Είναι επίσης ιστορικά αποδεκτό ότι μέρος της σημερινής τουρκικής ηγεσίας έχει ελληνικές ρίζες, αφού οι πρόγονοί τους είχαν εξισλαμιστεί είτε μέσω των γενιτσάρων, είτε μέσω γάμων (παραδειγμα η μητέρα του Σουλτάνου Μουράτ Ι, αλλά και του Βαγιαζήτ Ι, κόρη η μια του Ιωάννη Καντακουζηνού), είτε μετά από κατάκτηση κλπ. Έτσι μέρος των ελίτ, γαιοκτημόνων, πολιτικών αρχόντων και απλού κόσμου από κάθε περιοχή και πόλη γίνονταν μουσουλμάνοι οικειοθελώς ή αναγκαστικά (μετά από αιώνες ο Κοσμάς ο Αιτωλός³ κραυγάζει ότι ολάκερα χωριά εξισλαμίζονται ακόμη και τον 18^ο αιώνα). Ακόμη και φυσιογνωμικά αν παρατηρήσουμε κατοίκους κυρίως της δυτικής σημερινής Τουρκίας και ειδικότερα ξανθά κορίτσια με γαλαζοπράσινα μάτια, τους οποίους συναντά επίσης στο Κίεβο ή στο Βελιγράδι.

Στο θέμα των συμβόλων, οι Έλληνες διαχρονικά έχουμε και χρησιμοποιούμε την κουκουβάγια, τον αετό, το λιοντάρι και τον ταύρο, που είναι, όπως αναφέρει και ο Manly Hall⁴, το ηλιακό ζώδιο της Ελλάδος (Μινώταυρος). Τα δύο τελευταία είναι πανάρχαια ελληνικά σύμβολα, και συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκαν ως σημαία-σύμβολο του Μινωικού και

² France, J., *Perilous Glory*, Yale University Press, 2011, σελ. 164.

³ Βασιλοπούλου, Χ. ., Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, Εκδόσεις Ορθόδοξου Τύπου, Έκδοσις 12η, σελ. 34-50.

⁴ Hall, M. P., *Twelve World Teachers*, Philosophical Research Society, Inc., 1965, σελ. 54

Κλασικού Ελληνικού Πολιτισμού αντίστοιχα, ενώ ο λέων μαζί με τον αετό συνέχισαν και ως σημαία-σύμβολο του Βυζαντίου. Από την άλλη, οι τουρκικές, ή καλύτερα, τουρκίδες φυλές είχαν και έχουν σύμβολο το γύπα, μερικοί φανατικοί ενστερνίζονται ως σύμβολό τους το λύκο, ίδιον γνώρισμα ανθρώπων της στέπας και της νομαδικής χερσαίας κουλτούρας και ψυχολογίας, καθώς αυτοπροσδιορίζονται με τα συγκεκριμένα ζώα και συμπεριφέρονται όπως αυτά.

Οργανωτικές και ανταγωνιστικές τάσεις

Η οργάνωση, που τόσο αποποιούνται οι σύγχρονοι ελλαδίτες, συνηθισμένοι από την Τουρκοκρατία, και την εκλαμβάνουν σαν αρρώστια και πανάκεια, είναι μια άλλη σημαντική αιτία που οδήγησε στην ήττα στρατηγικών πολέμων, με μακροχρόνιες δυσμενείς συνέπειες. Ένα σύγχρονο παράδειγμα είναι η κατάληψη της Κύπρου το 1974. Η κακή οργανωτική δομή και ο άκαιρος συντονισμός πολιτικοστρατιωτικών και κοινωνικοπνευματικών δυνάμεων από τη μια, η ελλιπής κατάρτιση και χρήση των πέντε σύγχρονων όπλων (στρατού, ναυτικού, αεροπορίας, πληροφοριακοκυβερνοχώρου και κατασκοπευτικοδορυφορικού) από την άλλη, συνετέλεσαν στην εύκολη κατάληψη, ή καλύτερα, παράδοση τμήματος του νησιού της Αφροδίτης στους εχθρούς. Αντίθετα, το σύστημα των θεμάτων, δηλαδή το σύστημα της βυζαντινής αμυντικής διάταξης, βασισμένο κυρίως στον τοπογεωγραφικό σχηματισμό και τη μορφολογία του εδάφους (η βασική αμυντική γραμμή ήταν οι οροσειρές του Ταύρου και του Αντίταυρου), είχε ως αποτέλεσμα την επιτυχή απόκρουση των επιτιθέμενων Αραβομουσουλμάνων.

Παράλληλα, η ψυχολογία και ο προδιαθετικός μας χαρακτήρας, δεν μπορούν να συνυπάρξουν με απολυταρχικές δυνάμεις, γι' αυτό παρατηρείται και αυτή η φυσική τάση για ανοργανωσιά και ελαφροαναρχία ή κατ' άλλους χαοτική δημιουργία, όπως αναφέρει ο Στάμκος⁵,

⁵ Στάμκος, Γ., Γεωπολιτική του Αρχιπελάγους, Εκδόσεις Αρχέτυπο, 2000, σελ. 17-26.

και ανομία σε πολλούς τομείς της πολιτικής, κοινωνικής, ακόμη και στρατιωτικής ζωής. Στην Ελλάδα γεννιέται και εφαρμόζεται η Δημοκρατία. Παρατηρούμε λοιπόν ότι σε περιόδους που κάποιος δυνατός και ισχυρός ηγεμόνας (όπως ο Μ. Αλέξανδρος, ο Βασίλειος Βουλγαροκτόνος, κ.α.) επέβαλλε/εφάρμοζε τάξη και οργάνωση, οι Έλληνες έκαναν θαύματα. Ο ιστορικός Hanson⁶ υποστηρίζει ότι ο σθεναρός αντίπαλος του δυτικού ανθρώπου είναι ο δυτικός άνθρωπος-πολιτισμός. Έτσι και οι Έλληνες, διαπράττουν το άριστο εναντίον άλλου Έλληνα, όπως για παράδειγμα κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου. Επειδή οι πρόγονοί μας δεν είχαν επάξιο ανταγωνισμό από γειτνιάζοντες εξωτερικούς εχθρούς, δημιούργησαν τεχνητό εσωτερικό ανταγωνισμό και εμφυλίους πολέμους. Αυτές οι εσωτερικές διαμάχες συνέβαλλαν με τον τρόπο τους στην ανάπτυξη της οικονομίας, της τεχνολογίας, της τεχνικής του πολέμου, της επιστήμης και της φιλοσοφίας. Παραμένει αληθινό όμως ότι διαχρονικά οι χειρότεροι εχθροί του ελληνισμού και των Ελλήνων ήταν και είναι οι ίδιοι οι Έλληνες, ή ακριβέστερα, οι ελληνικής καταγωγής μηδίζοντες, οι γενίτσαροι, οι προδότες και πολίτες που δουλεύουν για άλλα έθνη, χώρες και κράτη, χωρίς να υποστηρίζουν τον διαχρονικό ελληνισμό, όπως έχουν υποχρέωση και τιμή. Ακόμη και ο Θεμιστοκλής κατέληξε στην Περσία, την τότε μεγάλη αντίπαλό μας, ως σύμβουλος του Πέρση βασιλιά. Υπάρχουν όμως και πατριώτες, συνέλληνες και φιλέλληνες, οι οποίοι έχουν ιστορική γνώση και νιώθουν την υποχρέωση να συμβάλλουν στην ανάταση και ανασύλωση του ελληνισμού στη διάρκεια του νέου ιστορικού κύκλου που τώρα διανύουμε. Επίσης, πολλοί απόδημοι Έλληνες που μεγαλουργούν, αλλού πάντα συνεισφέρουν και συνεισέφεραν στην πατρίδα όπως ο Ιωάννης Καποδίστριας κλπ.

⁶ Hanson, V. D., *A War like no other*, Random House, 2005, σελ. 12.

Γεωμορφολογικές επιδράσεις

Γεωμορφολογικά και γεωστρατηγικά, η ελλαδική χερσό- νησος μαζί με το Αιγαίοπελαγίτικο και το Ιόνιο νησιωτικό σύμπλεγμα και τα πολύπλευρα ηπειρωτικά πτερύγια ήταν πάντα ο πυρήνας και το κεντρικό πεδίο του ελληνισμού. Μεταφορικά, η μύτη και τα μάτια της κουκουβάγιας ήταν και είναι αλληλένδετα με τον πολιτισμό, την ιστορία και τη μοίρα του ελληνισμού. Ειδικότερα, το Αιγαίο υπήρξε ο κύριος πυρήνας των προϊστορικών Ελλήνων, έπειτα των κλασικών και τελικά μια ελληνοβυζαντινή λίμνη, μια φυσική εκτεταμένη γεωγραφική περιοχή ανάμεσα στο βασικό ελληνικό κορμό της Ελλαδικής χερσονήσου και των Μικρασιατικών παραλίων. Οι Έλληνες, στρατηγικά και ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια και των τεσσάρων ελληνικών πολιτισμών, ήλεγχαν πάντοτε τα μικρασιατικά παράλια και τους θαλάσσιους δρόμους προς και από τον Εύξεινο Πόντο. Το αποτέλεσμα είναι ο χαρακτήρας μας να διαμορφώνεται διαχρονικά από την επίδραση της γεωγραφίας και γεωμορφολογίας των περιοχών αυτών. Δεν είναι τυχαίο που όλες οι ελληνικές φυλές κατοικούσαν στις ακτογραμμές και στα παράλια της Μεσογείου και ειδικότερα στο νοτιότερο σημείο της νοτιοανατολικής πτέρυγας της Ευρώπης. Η δύναμη της γεωγραφίας πολλές φορές όμως δημιουργούσε και εμπόδια στη συνολική και καθολική ανάπτυξη των Ελλήνων. Οι συνεχείς οροσειρές προκαλούσαν το διαχωρισμό των Ελλήνων (πόλεις-κράτη) και την αδυναμία δημιουργίας ισχυρών οντοτήτων, κάτι που επέβαλε τελικά η Μακεδονία προς το τέλος της κλασικής εποχής, και σε συνδυασμό με την ιδιότροπη ροπή του Έλληνα για αρχηγία, επέφερε σκληρό ανταγωνισμό και πολέμους μεταξύ μας. Παραμένει αληθινό όμως, ότι διαχρονικά έχουμε το σύνδρομο των ελληνικών πόλεων-κρατών, που συνεχώς αντιμάχονται πάρα την επίγνωση ότι ανήκουμε στην ίδια φυλή (όμαιμον, ομόγλωσσον, ομόθρησκον και ομοηθές). Μέσω της ελληνιστικής κληρονομιάς, η οποία ενισχύθηκε

με την επέκταση και την επιβολή μιας νέας κοσμοθεώρησης και θρησκείας, της χριστιανικής, έχουμε τη δημιουργία νέας ελληνικής αυτοκρατορίας, που με την πάροδο του χρόνου πήρε την πρωτοκαθεδρία, ειδικά μετά τον 7^ο αιώνα.

Παρατηρούμε ότι η γεωγραφική μας τοποθέτηση έχει επηρεάσει και την τωρινή μας κατάσταση. Τόσο κατά τη διάρκεια των δύσκολων χρόνων της τουρκοκρατίας, που η Ελλάδα ήταν υποδουλωμένη τετρακόσια χρόνια χωρίς σχολεία, δομές, υποδομές, θεσμούς, εκπαίδευση κλπ, αλλά και μετά την απελευθέρωσή μας, όπου προσπαθούμε να οργανώσουμε θεσμούς και δομές (αφού οι βυζαντινοί θεσμοί και δομές χρησιμοποιήθηκαν από τους Οθωμανούς), στην ουσία είμαστε περικυκλωμένοι από σκληρούς εχθρούς. Γίνεται λοιπόν φανερό η «απόσταση» που μας χωρίζει, πνευματικά και οικονομικά, από τη Δύση. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας στην Ευρώπη σε συνδυασμό με τις τηλεπικοινωνίες και την ανταγωνιστική αγορά απέχουν πολύ απ' την εγχώρια κατάσταση απομόνωσης και δύσκολων διακρατικών σχέσεων είτε εξαιτίας των εχθρικών λαών που μας περιβάλλουν (Τούρκοι κλπ) είτε εξαιτίας των γειτονικών εχθρικών ιδεολογιών (κομμουνιστικές χώρες όπως Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Αλβανία κλπ). Απ' την άλλη μεριά όμως η «απομόνωση» που προκύπτει απ' τη θάλασσα που περιβάλλει τη χώρα μας έχει θετική επίδραση στο χαρακτήρα μας κατά τη διάρκεια των αιώνων. Οι Έλληνες είχαν και έχουν ξεκάθαρη ναυτική κουλτούρα προσβλέποντας στη θάλασσα για την οικονομική, κοινωνική και πνευματική τους ύπαρξη και ανάπτυξη. Η αναφώνηση «Θάλαττα! Θάλαττα!» αναδεικνύει ακριβώς αυτή τη στενή μας σχέση με το υγρό στοιχείο. Οι αντίπαλοί μας, Περσοζωροάστρες των υσιπέδων του Ιράν και της Μεσοποταμίας, Αραβομουσουλμάνοι της ερήμου, Ογουζοτούρκοι και Ουννοβούλγαροι νομάδες των στεπών, ακόμη και οι Σκλαβοσλάβοι της πεδιάδας, είχαν και έχουν νομαδική ηπειρώτικη κουλτούρα (land strategic culture), αντίθετα με τους πρωτοέλληνες και τους Έλληνες, που είμαστε δεμένοι με τη θάλασσα και ενεργούμε βάσει ναυτικής κουλτούρας (sea strategic culture). Οι επιτιθέμενοι,

νομάδες της στέπας και της ερήμου, αρπάζοντας με βία και εξισλαμίζοντας γηγενείς Ελληνονησιώτες, Μικρασιάτες αλλά και αυτόχθονες ναυτικούς της Συροπαλαιστίνης, της Φοινίκης, του Λιβάνου, της Αιγύπτου και γενικά ανθρώπους που έχουν μακροχρόνια ναυτική παράδοση και ναυτική στρατηγική κουλτούρα, προσπάθησαν να δημιουργήσουν πολεμικό και εμπορικό ναυτικό, αναγκαίο για την επιβίωσή τους, μακριά από τις πατρογονικές τους βάσεις. Παρόλα αυτά δεν κατόρθωσαν να μας νικήσουν, γιατί η ναυτική τους δύναμη είναι αναποτελεσματική και ανίκανη. Έτσι παρατηρούμε ότι στα νοτιοανατολικά πεδία έχουμε ηττηθεί σε χερσαίες μάχες, αντίθετα η κατάληψη της Κωνσταντινούπολης το 1204 πραγματοποιήθηκε από τους Λατίνους και ειδικότερα τους μαθητές μας στη θάλασσα, τους Βενετούς και τους Γενουάτες, οι οποίοι όμως διέθεταν ναυτική κουλτούρα. Να σημειώσουμε πάλι ότι οι ήττες αυτές και η κατάληψη της Κωνσταντινούπολης προέκυψαν από την εσωτερική άναρχη κατάσταση, τις αλληπάλληλες διχόνοιες μεταξύ των ελίτ, τη μυωπική ανάλυση των γεγονότων, και την κατάλυση του βυζαντινού ναυτικού, του κύριου δηλαδή στρατηγικού μας πλεονεκτήματος. Δίνεται έτσι το τελειωτικό χτύπημα στο μεσαιωνικό ελληνισμό που δεν μπορεί να ανασυγκροτηθεί μετά από τη μερική φραγκοκρατία. Το πόσο αλληλένδετη είναι η σχέση μας με το υγρό στοιχείο φαίνεται από διάφορα γεγονότα όπως απ' το ότι όλοι οι αντίπαλοί μας, παρόλο που είχαν νομαδική χερσαία κουλτούρα, χρησιμοποίησαν Έλληνες ναυτικούς στο δικό τους ναυτικό. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν οι εξωμότες Λέων και Δαμιανός (Κιλίκια), Βαρβαρόσα και Πιρί Ρέις (νησιά Αιγαίου). Αλλά και αργότερα, στα χρόνια της ελληνικής επανάστασης, με τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) οι ομόδοξοι Ρώσοι, με την ίδρυση του ελληνικού εμπορικού στόλου, συνέβαλαν να ξανασυναντήσουμε τη ναυτική μας κουλτούρα και παράδοση, που θα βοηθούσε περίτρανα και την ελληνική επανάσταση.

Στρατηγικοτακτικές

Τέλος, σε θέματα στρατηγικής και τακτικής πολέμου, συμφωνώ με τη θέση του Luttwak⁷ για τις στρατιωτικές επιλογές του Βυζαντίου σε γενικές γραμμές. Όπως παραδέχεται κι ο ίδιος, οι γεωγραφικές εκτάσεις ακόμη και οι τύχες μιας αυτοκρατορίας και κοινωνίας εξαρτώνται και εξασφαλίζονται μόνο μέσα από άμεσες πολεμικές μάχες και από συγκεκριμένες στρατηγικές μάχες. Άριστη και αποδεκτή βέβαια είναι η χρήση εργαλείων ήπιας χειραγώγησης και επίδειξης ακόμη και επιβολή δύναμης (use of soft power tools) ή πιο απλά μέσω διπλωματίας και εξαγορών, αλλά ο καθοριστικός παράγοντας μιας κοινωνίας ή εθνικής ομάδας είναι το πεδίο της μάχης. Φυσικά παράγοντες όπως

η γεωγραφία, ο καιρός, το κλίμα, η τοπογραφία, η ηθική, η ψυχολογία, η κουλτούρα, η θρησκεία, ο ζήλος (ιερός πόλεμος), η λεία, η λεηλασία και το πλιάτσικο, το κέρδος, οι πανούργες τακτικές, η παραπλάνηση (deception), η συλλογή και σωστή ανάλυση πληροφοριών, η κατασκοπεία κάθε είδους, οι προμήθειες και ο συντονισμός σωμάτων και όπλων (ιππικού-πεζικού, στρατού-στόλου-αεροπορίας) μπορεί να επηρεάζουν καθοριστικά την έκβαση των μαχών, αλλά παραμένει διαχρονικά αληθινό ότι ο στρατηγικός νους είναι ο πιο καθοριστικός παράγων που θα προσδιορίσει το αποτέλεσμα, καθώς αποτελεί το άλφα και το ωμέγα σε κάθε είδους μάχη.

Σε αυτό συνέβαλε η ανάπτυξη και η τελειοποίηση μιας πιο αποτελεσματικής στρατηγικής και στρατιωτικής σκέψης, που καταγράφεται σε πολλά εγχειρίδια, όπως στο «Περί Αψιμαχιών» (On Skirmishing), που γράφτηκε κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του Νικηφόρου Β' Φωκά, και παρουσιάζει ένα άρτιο και επεξεργασμένο στρατηγικό δόγμα μαζί με τακτικές πολέμου. Συμπληρώνει επίσης σχετικά εγχειρίδια όπως: το *Στρατηγικόν* του Μαυρίκιου, το *Pracepta* *Στρατιωτικό* του Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου, τα

⁷ Luttwak, E. N., The grand strategy of the Byzantine empire, The Belknap Press of Harvard University Press, 2009, σελ. 6-13.

Τακτικά του Λέοντος ΣΤ΄, διάφορες διατριβές του Βασίλειου Βουλγαροκτόνου και τα *Τακτικά* του Νικηφόρου Ουρανού.

Όταν οι Έλληνες επεκτάθηκαν προς ανατολάς και εμπέδωσαν τις τακτικές πολέμου των ανατολικών λαών από τα μέρη του Αφγανιστάν και της Ινδίας, ενσωμάτωσαν τακτικές στις ήδη εφαρμοζόμενες ανεπτυγμένες ελληνικές τακτικές πολέμου. Το ίδιο έκαναν και οι Αμερικανοί πρώτοι μετανάστες στη νέα ήπειρο, που αφομοίωσαν τεχνικές και τακτικές πολέμου (ακόμη και συμπεριφοράς) από τους αυτόχθονες ινδιάνους. Το ίδιο έκαναν και οι Αραβοπερσουςουλμάνοι, οι οποίοι αφού ήρθαν σε επαφή με τους νομάδες των στεπών, ενστερνίστηκαν και ενσωμάτωσαν τεχνικές και τακτικές πολέμου στις κλασικές δικές τους. Δημιούργησαν, έτσι, πιο αποτελεσματικές και αποδοτικές πολεμικές μηχανές (efficient war machines). Επίσης, η αγγλική ναυτική υπερδύναμη και η παγκόσμια κυριαρχία των προηγούμενων αιώνων μπορεί να παραλληλιστεί με την ελληνική ναυτική δύναμη και κυριαρχία στο μεσογειακό χώρο παλιότερα. Η χερσαία και ναυτική υπερδύναμη σήμερα, οι ΗΠΑ, συγκρίνεται με τη χερσαία ρωμαϊκή υπερδύναμη αλλά κυρίως με τη διπολική ελληνοβυζαντινή χερσαία και ναυτική αυτοκρατορία. Μάλιστα, οι ΗΠΑ κληρονόμησαν έναν κόσμο που μιλάει αγγλικά, όπως και το Βυζάντιο κληρονόμησε από τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία επαρχίες που μιλούσαν την ελληνική γλώσσα. Επίσης, ο βασικός μακροχρόνιος εχθρός του Βυζαντίου ήταν το Ισλάμ και φαίνεται ότι για τα χρόνια που έρχονται, τουλάχιστον η Αμερική θα αντιμετωπίζει και θα προστατεύει τον δυτικό κόσμο από την επιθετικότητα του Ισλάμ. Μάλιστα, η ήττα των χριστιανικών δυνάμεων στη Μέση Ανατολή, στους λόφους του Χαττίν, στις 4 Ιουλίου 1187, ο αποκλεισμός της Ευρώπης από τις ανατολικοασιατικές αγορές και η εστίαση και εξεύρεση δυτικών θαλασσιών δρόμων προς την Ινδία και την Κίνα προδιέγραψαν την ανακάλυψη και ίδρυση της Αμερικής, που «ιδρύθηκε» στις 4 Ιουλίου 1776. Έτσι, η επιλογή της στρατηγικής των ΗΠΑ ανάμεσα στη ρωμαϊκή ή τη βυζαντινή υψηλή στρατηγική θα καθορίσει την πορεία και τη μακροβιότητά της.

Ελληνική παιδεία

Με την πτώση του Βυζαντίου και ειδικότερα την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, η «απώλεια» της ελληνικής παιδείας είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή της ρεαλιστικής πολιτικής θεώρησης του Πλάτωνος, ότι δηλαδή η φωτισμένη άρχουσα τάξη, που έπρεπε να καθοδηγεί τον απλό λαό με γνώμονα το συμφέρον του, δεν υπήρχε πλέον. Το κενό που δημιουργήθηκε στη συνέχιση της παιδείας στις ομάδες των ελίτ αλλά και των ικανών ατόμων άλλων κοινωνικών συνόλων, ήταν πολύ σημαντικό και είχε διττή αρνητική διάσταση για τον ελληνισμό. Το έθνος στερούνταν ηγέτες με ελληνική παιδεία και απ' την άλλη σταμάτησε πλήρως η ταξική κινητικότητα· δηλαδή τα ικανά και ταλαντούχα άτομα κατωτέρων τάξεων χωρίς το εφόδιο της παιδείας δεν μπορούσαν πλέον να σκαρφαλώσουν στα ανώτατα επίπεδα της κοινωνίας.

Επιπλέον, με τον αφανισμό του ελληνοβυζαντινού κράτους, πολλά ικανά άτομα εξισλαμίζονταν και εργάζονταν πλέον για την οθωμανοτουρκική κρατική μηχανή και το τουρκικό συμφέρον. Πολλοί που παρέμεναν χριστιανοί, δούλευαν για λογαριασμό των Τούρκων, όπως οι Φαναριώτες, που ανήκαν στην παλιά αστική βυζαντινή τάξη. Επομένως, με την έλλειψη της παιδείας, ο ελληνισμός δέχτηκε βαρύτατο πλήγμα για πρώτη φορά στη μακρόχρονη πορεία του. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η πολιτιστική αυτή ήττα ήταν πολύ μεγαλύτερη και σημαντικότερη από τις ήττες στα πεδία των μαχών. Ας σημειώσουμε ότι, κατά τη διάρκεια της σκλαβιάς, όταν η φωτισμένη Ελλάδα δεν είχε σχολεία, εκπαίδευση, δομές, και υποδομή, ευτυχώς η επίσημη και ανεπίσημη εκκλησία κράτησε ζωντανή την ελληνική γλώσσα και μάλιστα στην αρχική της μορφή, ενώ ήρωες ιερείς δίδασκαν, με κάθε τρόπο, τα Ελληνόπουλα στα κρυφά σχολεία.

Πριν την Άλωση, όλοι οι λαοί και ειδικότερα οι γειτνιάζοντες πληθυσμοί απέβλεπαν στους Ελληνοβυζαντινούς για γνώση, παιδεία, θρησκεία και κουλτούρα. Όλα όμως

χαθήκαν με την υποδούλωση, και επικράτησε αμάθεια, φανατισμός (αφού ήταν εύκολο πλέον κάποιος να παρασύρει τις αμόρφωτες πληθυσμιακές μάζες των Βαλκανίων, όπως των σημερινών Σκοπιανών και άλλων λαών) και σκοταδισμός. Αλλά και μετά την απελευθέρωση δεν υπήρχε κάποιος ικανός ηγέτης στην περιοχή, γιατί και οι Οθωμανοτούρκοι δεν έχουν την έμφυτη τάση, παιδεία και πολιτισμό να προσελκύσουν τους λαούς. Τουναντίον, οι πιο πολλοί τους μισούν για τις πολιτικές αφομοίωσης, εξαναγκασμού και εξισλαμισμού. Αλλά και εμείς, ως προηγούμενοι ταγοί, δεν έχουμε κάτι γύρω μας να προσβλέψουμε, να αντιγράψουμε, να μιμηθούμε, να μάθουμε, για να καλύψουμε τα χαμένα χρόνια. Απλά «οδηγούμαστε» ενστικτωδώς και εκπαιδευόμαστε σε χώρες της μακρινής γεωγραφικά Δύσης.

Η «ελληνική» παιδεία ήταν (και είναι) μία από τις κεντρικότερες και σημαντικότερες βάσεις των ελληνικών πολιτισμών. Η παιδεία και κατά συνέπεια η καλλιέργεια του μυαλού έδινε φτερά στον Έλληνα και δημιουργούσε πολιτισμικά φαινόμενα ακόμα και σε περιορισμένα περιθώρια και σκοταδιστικά περιβάλλοντα. Δυστυχώς, σε διάφορες περιόδους της Βυζαντινής χριστιανικής αυτοκρατορίας ο κλασικός ελληνισμός καταδιώχθηκε αμείλικτα. Η σωστή εκπαίδευση ήταν και είναι το άλφα και το ωμέγα, η βάση της ωριμότητας ενός πολιτισμού. Η ελληνική παιδεία, όπως αναφέραμε, όχι μόνο ενισχύει την ευβουλία, αλλά και καταπραΰνει, ελέγχει και σταθμίζει τη φυσιολογική τάση του Έλληνα για υπερβολή και ακραίες καταστάσεις. Επίσης οδηγεί στην οικονομική ευημερία που σχεδόν πάντοτε, άμεσα ή έμμεσα, μεταφράζεται σε στρατιωτική δύναμη και αποτελεσματικότητα. Ειδικά όταν η παιδεία και η οικονομική ευρωστία παντρεύονται με παράγοντες όπως η γεωγραφική θέση και εδαφομορφολογία, ενώ συνυπάρχουν ηγέτες με στρατηγική και τακτική ικανότητα, τότε το αποτέλεσμα είναι η μεγαλουργία. Μετά την ακμή του τέταρτου ελληνικού πολιτισμού, όπως θα δούμε παρακάτω, ήταν όντως στρατηγικό λάθος οι ιθύνοντες (ακριβέστερα οι

επικρατήσαντες) του ιερατείου της Εκκλησίας (πρωτίστως για δογματικούς λόγους) αλλά και της πολιτικής και οικονομικής άρχουσας τάξης να αφήσουν το έθνος και το λαό να υποδουλωθεί από έναν κατώτερο πολιτισμικό και νομαδικό λαό, αυτό των Ογουζοθωμανοτούρκων, οι οποίοι πανούργα προσηλυτίζοντας επιφανείς Έλληνες στον μουσουλμανισμό και μετέπειτα στον τουρκισμό, τους χρησιμοποίησε (και χρησιμοποιεί) πανέξυπνα για να πείσει για την ιστορικότητα των τουρκικών φύλων, που κατοικούν πλέον στις δικές μας περιοχές. Μια κατάσταση που στέρησε πάνω από όλα στους Έλληνες, για 400 χρόνια, την παιδεία και την εκπαίδευση, ακρογωνιαίο λίθο της φυλής μας. Είναι δε σίγουρο ότι εάν οι Δυτικοκαθολικοί μας βοηθούσαν να μείνουμε ελεύθεροι, η πνευματικότητα μας θα τους υποδούλωνε, όπως έγινε και με τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Έτσι, με την απώλεια της εκπαίδευσης δεν είχαμε φωτισμένη ηγεσία και κατά συνέπεια ο απαίδευτος λαός δεν μπορούσε να ακολουθήσει τις εξελίξεις και μετατράπηκε σε έρμαιο του κάθε τυχοδιώκτη, που έκανε χρήση δυνατού και γεμάτου ωραίες σοφιστείες λόγου, όπως επίσης και των θανάσιμων αντιπάλων του, που χρησιμοποίησαν χρήματα ή ιστορική πλαστογράφηση (όπως οι Οθωμανοτούρκοι με τους εξισλαμισμούς και τις μαζικές σφαγές, οι Βουλγαροσλάβοι με την προπαγάνδα και τους κομιτατζήδες, αλλά ακόμη και οι σημερινοί Σλαβοκουμανοσκοπιανοί με την ανιστόρητη οικειοποίηση του ονόματος της Μακεδονίας). Πράγματι, πολλά ικανά και άξια τέκνα της φυλής μας, άνθρωποι των κατωτέρων τάξεων, υποτάχτηκαν στο Ισλάμ και μετατράπηκαν σε φανατικούς μουσουλμανογενίτσαρους. Αλλά και άτομα ανώτερων κοινωνικά στρωμάτων υπηρέτησαν τους κατακτητές και εξυπηρέτησαν τα συμφέροντα των Τούρκων.

Ελληνικότητα του Χριστιανισμού

Η εκπαιδευτική και πνευματική δύναμη του ελληνισμού είναι διαχρονικά ισχυρή, όπως φαίνεται και σήμερα με την απεριόριστη δίψα για παιδεία τόσων Ελληνοπαίδων και

πλείστων επιστημόνων σε όλο τον κόσμο. Αλλά και παλιότερα όταν ήρθε σε σύγκρουση με τον πρωτοχριστιανισμό, και την επακόλουθη υποχώρηση και επιβουλή της μονοθεϊστικής έμπνευσης χριστιανική διδασκαλία. Η εσωτερική και μεταφυσική δύναμη του ελληνικού πνεύματος, υποχωρώντας αγκάλιασε και αφομοίωσε τη νέα θρησκεία, δίνοντάς της σάρκα και καλαισθησία, και με την κατάλληλη όσμωση και το ελληνικό περίβλημα, της έδωσε τη μορφή που έχει σήμερα και που όλοι οι χριστιανοί, ανεξαρτήτως δόγματος, αποδέχονται. Η νίκη επί της εικονομαχίας δείχνει εμφανώς τη νίκη του ελληνισμού έναντι των ανατολικών δοξασιών (ιουδαϊσμού και μουσουλμανισμού που δεν προσκυνούν εικόνες), που ήταν συνέχεια μιας ιστορικής διαμάχης της ελληνικής σκέψης με τις δοξασίες των παλαιότερων ανατολικών λαών (Φοινίκων και Περσών).

Η ελληνικότητα του χριστιανισμού επομένως σφραγίζεται με την ανάρτηση των εικόνων και με τη νίκη της εικονοφιλίας. Έγινε προσπάθεια επιβολής της εικονομαχίας άνωθεν από τους Ισαύρους και ειδικά τον Λέοντα Γ΄, που έμεινε αρκετό χρόνο στην περιοχή της Αντιόχειας της πανέμορφης Συρίας και είχε επηρεαστεί από τις δοξασίες και κουλτούρα των μουσουλμάνων κατακτητών που δεν πίστευαν στην προσομοίωση των θεϊκών προσώπων, όπως άλλωστε και οι περισσότεροι γηγενείς κάτοικοι. Ο χριστιανισμός από την αφετηρία του υπήρξε, όπως και ο πατρικός Ιουδαϊσμός, μια απρόσωπη, χωρίς εικόνες θρησκεία-λατρεία. Το ίδιο και ο μεγάλος αντίπαλος του χριστιανισμού, ο μουσουλμανισμός, που δεν αναγνωρίζει αποτυπωμένες θεϊκές μορφές. Η χριστιανική θρησκεία αποκτούσε σταδιακά ελληνικά χαρακτηριστικά, εργαλεία διδασκαλίας και λειτουργίας (Ευαγγέλια και η Αποκάλυψη γραμμένα αρχικά στην Ελληνική, βυζαντινή υμνολογία, μοναστική ζωή κλπ). Φυσικά, κατά τη διάρκεια διαφόρων φάσεων εσωτερικών διεργασιών (μονοφυσιτισμός, μονοθελητισμός, εικονομαχία κλπ) άλλοτε είχαμε προβλήματα εσωτερικού αποπροσανατολισμού και άλλοτε σφυρηλάτησης και επικράτησης του ελληνισμού. Η βυζαντινή κεντρική διοί-

κτηση, για πολιτικούς λόγους, κυρίως για την ενότητα και ακεραιότητα της αυτοκρατορίας, υποστήριξε την επιβολή ενός και μόνο δόγματος, καταγγέλλοντας και εκδιώκοντας άλλες ερμηνείες πίστεως, δηλαδή τις αιρέσεις (μονοφυσιτισμός, παυλιακινισμός, κλπ). Όλα αυτά βέβαια όχι χωρίς παράπλευρες απώλειες, ενώ μερικές φορές μάλιστα υπήρχαν και τα αντίθετα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα: δηλαδή εσωτερικός αποπροσανατολισμός, ρήγματα, σπατάλη πόρων για εσωτερικές διαμάχες, ακόμη και εμφύλιους πολέμους.

Οι δογματικές δοξασίες και ακρότητες (κάτι που οι κλασικοί Έλληνες απέφευγαν επίμονα), ειδικά όταν επηρεάζουν και υπεισέρχονται στα πολιτικοοικονομικά θέματα (ή όταν η πολιτική ηγεσία εμπλέκεται σε τέτοιες διαμάχες), συνήθως επιφέρουν διαλυτικές και καταστροφικές επιπτώσεις στα έθνη, τα κράτη, τη διοίκηση, την οικονομία, την κοινωνία και το λαό. Ο συνεχής και ανηλεής κατατρεγμός και διωγμός των μονοφυσιτών (Συρίας, Ιουδαίας, Παλαιστίνης, Αρμενίας, Αίγυπτου κλπ) ως αιρετικών, ανάγκασε τους κατοίκους των περιοχών αυτών να ζητήσουν προστασία και να πέσουν στην αγκαλιά των Μουσουλμάνων, με αποτέλεσμα σιγά-σιγά η πλειοψηφία των κατοίκων αυτών να εξισλαμιστεί. Επικράτησε η αραβική γλώσσα και αφανίστηκε έτσι η ελληνική πολιτιστική κληρονομιά από τις περιοχές αυτές. Το ίδιο παρατηρήθηκε και κατά την εικονομαχία του 8^{ου} αιώνα, αλλά και αργότερα, κατά τον 11^ο και 12^ο αιώνα, όταν οι ησυχαστές επικράτησαν τόσο στο κυβερνητικό επίπεδο όσο και στην ψυχή του λαού, με αποτέλεσμα την παράδοση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, της Κωνσταντινούπολης και του ελληνισμού στους νομάδες της στέπας.

Εάν ο βασικός γνώμονας είναι το καλό της πατρίδος και του διαχρονικού ελληνισμού, πρέπει όλοι να κατανοήσουμε ότι ο ελληνισμός περικλείει πολλές έννοιες, δοξασίες, απόψεις κλπ. Για παράδειγμα, η δημοκρατία και ο χριστιανισμός θα έσβηναν ως πολίτευμα και θρησκεία αντίστοιχα, εάν δεν υπήρχε ο ελληνισμός, ενώ καθίστανται ανθελληνικές οι ρήσεις από πολλούς σημερινούς πολιτικούς μας, που

τοποθετούν πρώτα το καλό «του κόμματος, της δημοκρατίας και τέλος της πατρίδος». Σε δογματικές κοινωνίες, όπως αυτή του Βυζαντίου, με άνωθεν αποφάσεις, «οι άλλοι» καταστρέφονταν, καίγονταν και εξαλείφονταν. Αντίθετα σε ελεύθερες κοινωνίες, όπως αυτή της κλασικής Αθήνας, δημιουργούνταν συνεχώς νέα φιλοσοφικά ρεύματα, ενώ τα δόγματα ενέχουν καταστάσεις τυραννίας. Γύρω από τη Μεσόγειο, καμία άλλη θρησκεία δεν χρησιμοποιεί την αναπαράσταση των Θεών και αγίων (ημίθεων). Αυτό ήταν επίτευγμα της βυζαντινής εποχής, που στην ουσία υπήρξε η συνέχεια της κλασικής ελληνικής παράδοσης, εν αντιθέσει με τα υπάρχοντα ρεύματα που συνάντησε ο ελληνισμός κατά την εξάπλωσή του ως τον Βουδισμό και τον Ινδουισμό.

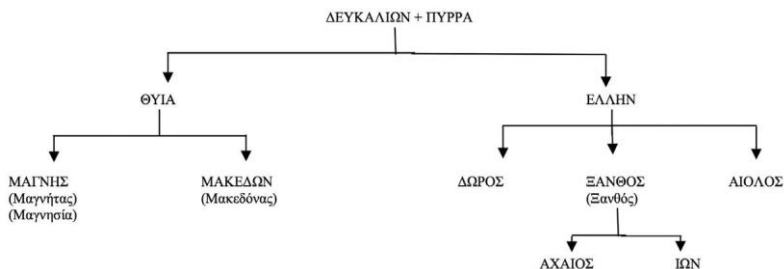
Πιθανότατα ο χριστιανισμός μέσω Περσοαρμενίας πήρε στοιχεία για το σχήμα των εκκλησιών (εξωτερική αρχιτεκτονική), του στρογγυλού θόλου (dome) και ίσως τη συνδυαστική πολυχρωματική αναπαράσταση π.χ. του Χριστού. Πράγματι, δεν βρίσκουμε σχήματα και κτίσματα με στρογγυλούς θόλους στην κλασική Ελλάδα, συναντάμε όμως πάμπολλα πολύχρωμα μωσαϊκά στον κυκλαδικό και μινωικό πολιτισμό. Μήπως επομένως ο χριστιανισμός πήρε τελικά μόνο το σχήμα του θόλου από την Ανατολή; Η σχέση ελληνισμού και χριστιανισμού εμφανίζεται χαρακτηριστικά, όπως αναφέρει και ο Καργάκος⁸, στην αδιάρρηκτη συνέχεια των κεντρικών ναών του κλασικού ελληνισμού (Παρθενών, ναός Σοφίας) και του ναού του μεσαιωνικού ελληνισμού (ναός Αγίας Σοφίας). Μάλιστα, όταν ο μουσουλμανικός κόσμος αφομοιώθηκε από τους ανώτερους πολιτισμικά Πέρσες και το κέντρο του Ισλάμ κινήθηκε προς ανατολάς και εγκαταστάθηκε στη νέα πρωτεύουσα, τη Βαγδάτη, συγχρόνως κατέστη πιο ελληνικός, αφ' ενός από τις κλασικές φιλοσοφικές επιδράσεις και αφ' ετέρου από την ελληνιστική κουλτούρα των Περσών. Το τρίπτυχο του ελληνικού πνεύματος (πνεύμα, πολιτισμός και παιδεία), μέσω των

⁸ Καργάκος, Σ. Ι., Η αυτοκρατορία της Κωνσταντίνου πόλεως, Εκδόσεις Σιδέρη, 2014, σελ. 12-17.

μεταφράσεων των ελληνικών κειμένων διαπότιζε όλο και περισσότερο τη μουσουλμανική ερμηνεία και σκέψη. Έτσι μέσω της ήδη από τους Έλληνες εμπλουτισμένης περσικής κουλτούρας, ο ελληνισμός καθοδηγούσε τον Ισλαμισμό και τους Άραβες, λόγω της διάχυτης ελληνιστικής κουλτούρας σε όλη την επικράτεια του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των διαδόχων ελληνιστικών βασιλείων.

Ελληνική περιοδικότητα

Μερικοί δεν δέχονται τη μοναδικότητα των Ελλήνων. Αλλά όλοι οι λαοί και ειδικότερα οι μορφωμένοι και καλλιεργημένοι άνθρωποι αναγνωρίζουν τη **διαχρονικότητα των Ελλήνων**, όπως γνωρίζουν ότι Ελλάδα σημαίνει φως ὅτι οι απόγονοι των Δραβίδων και τα παιδιά του Δευκαλίωνα και της Πύρρας είναι πράγματι ξεχωριστά. Η ιστορία το αποδεικνύει, γιατί έχουν δημιουργήσει, κατά τη διάρκεια των ιστορικών τουλάχιστον χρόνων, τρεις επιφανείς πολιτισμούς και πιθανότατα, πλειοψηφικά τουλάχιστον, παρόλες τις συγχωνεύσεις και επιμιξίες, κράτησαν το βασικό εθνισμό αθέραίο μέσα στους αιώνες (ομόγλωσσον, ομόθρησκον, ομοηθές και όμαιμον), όπως αναφέρει και η Αρβελέρ⁹ (σχεδιάγραμμα 1). Υπάρχουν αντικειμενικά και άλλοι ιστορικοί λαοί (Κινέζοι, Ινδοί, Πέρσες, Ισραηλίτες) που επέζησαν σαν σύνολα και σαν οντότητες από τα βάθη των αιώνων και ακολούθησαν την ίδια ατραπό. Εάν αναφερθούμε σε τρεις γειτνιάζοντες (Πέρσες, Ισραηλίτες και Έλληνες), παρατηρούμε ότι και οι τρεις κράτησαν τη γλώσσα των προγόνων τους, το ομόγλωσσον. Από αυτούς

Σχεδιάγραμμα 1: Καταγωγή της φυλής

⁹ Αρβελέρ, Ε., Σας μιλώ για το Βυζάντιο, Ερμής, 2014, σελ. 14-21.

τους λαούς οι Πέρσες και οι Έλληνες άλλαξαν θρησκεία (οι Έλληνες έγιναν χριστιανοί και οι Πέρσες μουσουλμάνοι), αλλά πάλι διατήρησαν το ομόθρησκον.

Πιστεύω ακράδαντα στην ακολουθία των **Ελληνικών κύκλων**, καθώς η ελληνική δημιουργία είναι σε παγκόσμιο επίπεδο ανεπανάληπτη. Έχουμε δημιουργήσει τέσσερεις βασικούς πολιτισμούς στην πορεία των αιώνων, με εργαλείο και βάση την ελληνική γλώσσα και παιδεία. Ίσως αυθαίρετα, ονομάζω τους πολιτισμούς αυτούς **πρωτοελληνικό πολιτισμό της Αιγηίδος** χερσονήσου (πολιτισμό των Πελασγοπρωτοελλήνων), **προκλασικό πολιτισμό** (Μινωικός, Κυκλαδικός και Μυκηναϊκός), **κλασικό πολιτισμό** (Αθήνας, Σπάρτης, Θήβας, Μακεδονίας), και **μεσαιωνικό πολιτισμό** (Βυζαντινοχριστιανικός). Κάθε επόμενος πολιτισμός βασίζεται και είναι συνέχεια του προηγούμενου, που με την κατάλληλη όσμωση των νέων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών δεδομένων, στοιχείων και καταστάσεων γεννιέται και ανδρώνεται ο νέος πολιτισμός, έχοντας ως βασικά κοινά χαρακτηριστικά τη γλώσσα και την παιδεία. Αυτό γίνεται σε συσχέτιση και εξάρτηση και παράλληλα με τις παγκόσμιες ανακατατάξεις, καινοτομίες, μετακινήσεις πληθυσμών και φυσικών φαινομένων. Τονίζουμε ότι ανεξίτηλες σφραγίδες όλων αυτών των πολιτισμών και κυρίως των τριών τελευταίων ήταν και είναι: η ελληνική γλώσσα, η παιδεία, η θρησκεία και τα ήθη (ήτοι, κατά Ηρόδοτον, όμαιμον, ομόγλωσσον, ομόθρησκον και ομοθέες). Επιπλέον, και οι τέσσερεις πολιτισμοί που δημιούργησαν οι Έλληνες (πελασγικός, μινωικοκυκλαδιομυκηναϊκός, κλασικός, βυζαντινοχριστιανικός), τόσο γεωγραφικά όσο και στρατιωτικά στηρίχθηκαν κατ' εξοχήν σε ναυτικές δυνάμεις (maritime powers), με πρωτεργάτες τους Πελασγούς που προέρχονταν από τη μήτρα του ελληνισμού, το Αιγαίο, μετά την καταβύθιση της Αιγηίδος χερσονήσου, τους Μίνωες, τους Αθηναίους και τους Βυζαντινούς. Επομένως, βασική πηγή και ομφαλός όλων των ελληνικών πολιτισμών ήταν, είναι και θα είναι το Αιγαίο πέλαγος. Παρακολουθώντας τη χρονολογική σύνθεση και τεχνητή ιεράρχηση των ελληνικών

πολιτισμών, πιστεύω ότι ακολουθείται νομοτελειακά το θεϊκό σχέδιο, όπως τονίζει και ο Παπασταύρου¹⁰, δηλαδή οι κυκλικές περιστροφές των τετρακοσίων ετών.

Ελληνικοί κύκλοι 400 χρόνων

1^{ος} Πρωτοελληνικός Πελασγικός πολιτισμός

Πολλές χιλιάδες χρόνια, δηλαδή 25-30 χιλιάδες χρόνια πριν, στη θέση του Αιγαίου υπήρχε η χώρα Αιγής. Η Αιγιδα συγχρόνως με την καταβύθιση της Ατλαντίδος βυθίστηκε και αυτή, ενώ μερικά εδάφη που παρέμειναν στην επιφάνεια, αποτελούν σήμερα διάφορα νησιωτικά συμπλέγματα. Μερικοί κάτοικοι της Αιγίδος διασώθηκαν, ζώντας πλέον όχι μόνο στα νησιά αλλά και στις γύρω περιοχές. Αυτοί ονομάστηκαν Πελασγοί και παρότι έχασαν τη βασική περιοχή τους συνέχισαν τον πολιτισμό τους στα εδάφη που διασωθήκαν. Οι πρωτοέλληνες επομένως Πελασγοί, μετά τον κατακλυσμό του Δευκαλιώνα, ζούσαν πάνω στα απομεινάρια της Αιγιτίδας χερσονήσου, δηλαδή στα ελληνικά νησιά του Αιγαίου αλλά και στις γειτνιάζουσες περιοχές όπως τα παράλια της Μικράς Ασίας, της ελλαδικής χερσονήσου, της Μέσης Ανατολής και της βορείου Αφρικής.

Ιστορικοκυκλοχρονολογικά λοιπόν έχουμε:

2950-2550 π.Χ. ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ-ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ

2550-2150 π.Χ. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ-ΖΥΜΩΣΗ

2200-2100 π.Χ. Είσοδος νέων φύλλων στον Ελλαδικό χώρο

2^{ος} Μινωικοκυκλαδικομυκηναϊκός πολιτισμός (ιστορικός)

2150-1750 π.Χ.

2700-1450 π.Χ. **ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – Μινωική κυριαρχία – Μίνως – κέντρο Κρήτη**

2000 π.Χ. Απόγειο Μινωικού πολιτισμού

2000-1770 π.Χ. 1η περίοδος - Κνωσός & Φαιστός

1600-1500 π.Χ. 2η περίοδος

1450 π.Χ. Κατάκτηση από Μυκήνες (ήτοι Αχαιούς)

2700-1600 π.Χ. **ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – κέντρο Κυκλάδες**

¹⁰ Papastavro, T. S., The Gnosis and the Law, New Age Study of Humanity's Purpose, 1972, σελ. 90-97.

2000 π.Χ.	Απόγειο Κυκλαδικού πολιτισμού
1900-1600 π.Χ.	Κάθοδος Ινδοευρωπαϊκών φύλλων στην Ελλαδική χερσόνησο (Αχαιοί, Αιολείς, Ίωνες)
1750 – 1350 π.Χ.	ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ –
1600-1200 π.Χ.	Μυκηναϊκή κυριαρχία – Αχαιοί – κέντρο Αργολίδα
1500 π.Χ.	Απόγειο Μυκηναϊκού πολιτισμού
1450 π.Χ.	Νικούν και κατακτούν τους Μίνωες
1450 π.Χ.	Νικούν και κατακτούν την Κύπρο
1350 – 950 π.Χ.	ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ - ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ - ΝΕΑ ΦΥΛΛΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟ
	- Σκοτεινά χρόνια
1350 π.Χ.	Ορφείας (πατήρ της Ελληνικής Θεολογίας και Μεταφυσικής)
1200 π.Χ.	Κάθοδος Άφιξη Δωριέων
1200 π.Χ.	Τέλος Μυκηναϊκού πολιτισμού - Δωριείς κατακτούν Πελοπόννησο και Κρήτη
	Πιεσμένοι από τους Δωριείς οι Αιολείς και Ίωνες μεταναστεύουν στη Μικρά Ασία
	Μερικοί Δωριείς τους ακολουθούν στη μετανάστευση στη Μ. Ασία
	Έλληνες έρχονται σε επαφή με πολιτισμούς Μικράς Ασίας - Φρύγες, Λύδιους
1184 π.Χ.	Νίκη και κατάλυση Τροίας (Τρωικός Πόλεμος)
1100-800 π.Χ.	Συμβατική άποψη Ελληνικών μαύρων αιώνων
950 – 550 π.Χ.	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ – ΖΥΜΩΣΗ (ΑΝΟΔΟΣ – ΑΝΟΡΘΩΣΗ)
800-700 π.Χ.	Ομηρικά Έπη
800 π.Χ.	Ίδρυση Σπάρτης και Άνοδος Δωριέων
776 π.Χ.	Πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες
750 π.Χ.	Δεύτερος Αποικισμός Ελληνικών φύλλων- νότια Ιταλία, Σικελία, Εύξεινο Πόντος
700 π.Χ.	Ησίοδος (Έργα και Ημέραι)
683-682 π.Χ.	Άνοδος της Αθήνας
624-546 π.Χ.	Θαλής
624 π.Χ.	Δράκων
594-593 π.Χ.	Σόλων
580-496 π.Χ.	Πυθαγόρας (πατήρ της Ελληνικής Φιλοσοφίας)
561-560 & 528-527	Πεισίστρατος
550 π.Χ.	Σπάρτη συστήνει την Πελοποννησιακή Συμμαχία
544-484 π.Χ.	Ηράκλειτος

3^{ος} Κλασικός πολιτισμός

550 – 150 π.Χ.

ΑΚΜΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ - ΚΛΑΣΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

500 π.Χ.

Απόγειο Κλασικού πολιτισμού

ΑΘΗΝΑ ηγεμών

508-507 π.Χ.

Κλεισθένης (100 Δήμοι στην Αττική - Καθιερώνεται ο εξοστρακισμός)

500 π.Χ.

Αναξαγόρας

500 π.Χ. (499-494) Ιωνική Επανάσταση εναντίον Περσών

502-449 π.Χ.

Περσικοί Πόλεμοι

492 π.Χ.

Πέρσες (Μαρδόνιος) εισβάλλει και κατακτά τη Θράκη και τη Μακεδονία

490 π.Χ.

Καταστροφή Ερέτριας - Μάχη Μαραθώνος - Μιλτιάδης

480 π.Χ.

Πέρσες και Καρχηδόνιοι συμμαχούν

480 π.Χ.

Μάχη Ιμέρας (Καρχηδόνιοι εναντίον Σικελίας - Συρακούσες νικούν)

480 π.Χ.

Μάχη Θερμοπυλών - Λεωνίδα (Μάιος)

480 π.Χ.

Ναυμαχία Σαλαμίνας (Σπάρτης - Ευρυβιάδης και Αθήνας - Θεμιστοκλής)

479 π.Χ.

Πλαταιές (Σπάρτης - Πausanias)

479 π.Χ.

Ναυμαχία στη Μυκάλη

486-466 π.Χ.

Νίκη του Κίμωνα στον Ευρυμέδοντα επί Περσών Αιγαίο Πέλαγος καθαρά Ελληνική Θάλασσα - λίμνη

450 π.Χ.

Αθήνα (Περικλής) νικά Πέρσες στη Σαλαμίνα της Κύπρου

449 π.Χ.

Τέλος Μηδικών πολέμων - Έλληνες Μικράς Ασίας παραμένουν φόρου υποτελείς στην Περσία

450-429 π.Χ.

Περικλής

496-406 π.Χ.

Σοφοκλής

484-425 π.Χ.

Ηρόδοτος

469-399 π.Χ.

Σωκράτης

444-438 π.Χ.

Παρθενών

431-404 π.Χ.

Πελοποννησιακός Πόλεμος

427-347 π.Χ.

Πλάτων - Ακαδημία (Ο θεϊκός φιλόσοφος)

384-322 π.Χ.

Αριστοτέλης - Λύκειο

ΣΠΑΡΤΗ ηγεμών (404 - 371 π.Χ.)

ΘΗΒΑ ηγεμών (371 - 362 π.Χ.)

371 π.Χ.

Επαμεινώνδας (Λεύκτρα)

362 π.Χ.

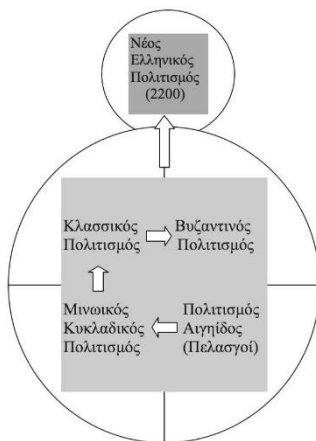
Μαντινεία (Αθήνα και Σπάρτη σύμμαχοι νικούν Θήβα - πεθαίνει ο Επαμεινώνδας)

	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ηγεμών (338 - 146 π.Χ.)
359-336 π.Χ.	Φίλιππος Β΄
338 π.Χ.	Χαιρώνεια
336-323 π.Χ.	Μέγας Αλέξανδρος
334 π.Χ.	Γρανικός Ποταμός
333 π.Χ.	Ισσός
331 π.Χ.	Γαυγάμηλα (Άρβηλα)
312-100	Σελευκίδες
146 π.Χ.	Κατάληψη Ελλάδος από Ρωμαίους
150 π.Χ. – 250	ΚΑΤΑΛΗΨΗ – ΡΩΜΑΙΟΚΡΑΤΙΑ –
	ΣΚΛΑΒΙΑ ΜΕ ΠΑΙΔΕΙΑ
250 – 650	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ – ΖΥΜΩΣΗ (ΑΝΟΔΟΣ
	– ΑΝΟΡΘΩΣΗ)
330	Ίδρυση Κωνσταντινούπολης
610	Ελληνική Γλώσσα επίσημη γλώσσα
636	Ήττα στον Ιαρμουχά
4^{ος} Βυζαντινοχριστιανικός πολιτισμός	
650 – 1050	ΑΚΜΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ – ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ
	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
1000	Απόγειο Βυζαντινού πολιτισμού
726	Εικονομαχία
842	Εικονολατρεία επικρατεί (Εξελληνισμός
	χριστιανισμού και Αυτοκρατορίας)
961	Ανακατάληψη της Κρήτης
1050 – 1450	ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ - ΑΝΑΚΑΤΑΞΕΙΣ -
	ΚΑΘΟΔΟΣ (ON THE DEFENSIVE)
1054	Τελειωτικό Σχίσμα Εκκλησιών
1060-1070	Νορμανδοί κυριεύουν τη Σικελία από τους
	Σαρακηνούς - Άραβες
1066	Νορμανδοί κυριεύουν την Αγγλία και τους
	Αγγλοσάξονες
1071	Διπλή Ήττα στο Μαντζικέρτ & στο Μπάρι
1071	Σελτζούκοι Τούρκοι νικούν το Βυζάντιο στο
	Μαντζικέρτ
1071	Νορμανδοί κατακτούν και το τελευταίο
	οχυρό το Μπάρι της Ιταλίας (από το
	Βυζάντιο)
1176	Ήττα στο Μυριοκέφαλον
1204	Κατάληψη Κωνσταντινούπολης από
	Λατινοφράγκους
1450 – 1850	ΚΑΤΑΛΗΨΗ – ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ –
	ΣΚΛΑΒΙΑ ΑΝΕΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

1453	Άλωση Κωνσταντινουπόλεως
1821	Ελληνική επανάσταση
1850 – 2250	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ – ΖΥΜΩΣΗ (ΑΝΟΔΟΣ – ΑΝΟΡΘΩΣΗ)
1912-1918	Απελευθέρωση Ελλαδικής χερσονήσου
1920-1922	Αποτυχία απελευθέρωσης Κωνσταντινούπολης
1922	Ήττα και εκδίωξη από τις πατροπαράδοτες Ελληνικές εστίες της Μικράς Ασίας

5^{ος} Νεοελληνικός πολιτισμός	
2250 – 2650	ΑΚΜΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (ON THE OFFENSIVE)
2200	Αρχή Νεοελληνικού πολιτισμού

Μπορούμε να σκιαγραφήσουμε τους τέσσερεις προηγούμενους πολιτισμούς μας αλλά και τον επόμενο με το ακόλουθο διάγραμμα:

Σχεδιάγραμμα 2:
Ελληνικοί πολιτισμοί

Βυζαντινοχριστιανικός πολιτισμός

Ο τέταρτος Μεσαιωνικός Βυζαντινός πολιτισμός (330-1453), που αναφερόμαστε στο παρόν βιβλίο, διήρκεσε 1123 χρόνια. Παραθέτω κάποια στατιστικά στοιχεία αυτής της περιόδου. Υπήρξαν 88 ηγέτες-αυτοκράτορες (35 βάσει δυναστείας, 20 μέσω ανάθεσης, 7 επιλεγμένοι από τον

στρατό, 22 από εξέγερση). Επίσης είχαμε πέντε περιόδους αναταραχών και πλήρους αστάθειας: 602-610 (8 χρόνια), 695-717 (22 χρόνια), 797-820 (23 χρόνια), 1071-1081 (10 χρόνια) και 1185-1204 (19 χρόνια). Με γνώμονα τη θρησκεία παρατηρούμε τις εξής φάσεις: επικράτηση του χριστιανισμού (330-636), επανάκαμψη του ελληνισμού (636-717), σταθεροποίηση της όσμωσης/σύνθεσης ελληνισμού και χριστιανισμού (717-1024), έλλειψη ισχυρών ηγετών και αστάθεια (1024-1071), απώλεια της Μικράς Ασίας (1071-1176), αστάθεια (1176-1204), φραγκοκρατία (1204-1261), αντεπίθεση ελληνισμού (1261-1453). Με βάση τη διάρκεια των στρατηγικών μαχών: 306 έτη (330-636), 435 έτη (636-1071), 105 έτη (1071-1176), 28 έτη (1176-1204), 57 έτη (1204-1261), 192 έτη (1261-1453).

Χρονοδιαγραμματικά ο 11^{ος}, όπως και ο 7^{ος} αιώνας, υπήρξε κομβικός για τον ελληνισμό αφού το Βυζάντιο στην αρχή βρίσκεται στην ακμή του σε αντίθεση με τον δυτικό κόσμο που ακολουθεί. Προς το τέλος του 11^{ου} αιώνα όμως τα πράγματα αντιστρέφονται καθώς το Βυζάντιο αρχίζει να αποσυντίθενται και η Δύση να ανασυγκροτείται. Ο τέταρτος πολιτισμός μας βρίσκεται στο απόγειό του και η παγκόσμια πνευματική επίδραση που ασκεί τόσο στη Δύση όσο και στους υπόλοιπους όμορους λαούς (Σλάβους, Άραβες) είναι τεράστια. Παράλληλες πολιτιστικές εξελίξεις, όπως η Αναγέννηση στην Ιταλία, ο πλήρης εκχριστιανισμός των βορείων λαών και κυρίως της πλειοψηφίας των σλαβικών φύλων, η ελληνολατρεία των Περσοαραβομουσουλμάνων, η μεγάλη εσωτερική προσπάθεια επιστροφής στις κλασικές μας ρίζες, ήρθαν σε αντιπαραβολή όχι μόνο με τις στρατηγικές ήττες σε Ανατολή και Δύση αλλά και την αναρρίχηση στην εξουσία ανθρώπων με μυωπική θεώρηση των γεγονότων, που διέλυσαν τους θεσμούς, και το Βυζάντιο ήταν ανίκανο να ανταπεξέλθει στις δύσκολες στιγμές που ακολούθησαν. Οι δύο σημαντικές στρατηγικές ήττες στη Μικρά Ασία, στο Μαντζικέρτ και στο Μυριοκέφαλο, δεν αντικατοπτρίζουν κάποια κατωτερότητα των Βυζαντινοελλήνων, αλλά λάθη της ηγεσίας τους σε τακτικό, επιχειρησιακό και το σπουδαιότερο

σε στρατηγικό επίπεδο. Οι εσωτερικές διαμάχες, οι διχόνοιες, η μυωπική πολιτική και η υπονόμηση αποδυνάμωσαν και αποδιοργάνωσαν τα αξιόμαχα στρατεύματα, κυρίως εξαιτίας της εξουδετέρωσης καλών αξιωματικών, ιδιαίτερα επί βασιλείας του Ανδρονίκου Α' Κομνηνού, αλλά και σημαντικών απωλειών σε στρατιώτες. Η κατάληψη της Κωνσταντινούπολης το 1204 χάραξε την επακόλουθη κατάπτωση και επερχόμενη ξένη κατοχή με αποκορύφωμα την υποδούλωση στους Ογουζοτούρκους. Έτσι οι ηγέτες της περιοχής ηττήθηκαν κυρίως από λάθη, εσωστρέφειες και αλληλοσπαραγμούς μας.

Συνοπτικά, κατά τη διάρκεια των μεσαιωνικών χρόνων μετά την κατάληψη της Ρώμης από τους βαρβάρους, οι Έλληνες δημιούργησαν τον μεσαιωνικό βυζαντινοχριστιανικό πολιτισμό αλλά στη συνέχεια υποδουλώθηκαν στους ανθρώπους της στέπας. Απελευθερώθηκαν μετέπειτα απ' την πρωτόγνωρη, βάρβαρη ανατολίτικη σκλαβιά, που για πρώτη φορά τους έκοψε τη σύνδεση, τον ομφάλιο λώρο με την παιδεία, τη γνώση και την πολυμάθεια, και τη δίψα που έχει ενσυνείδητα ο Έλληνας για την παιδεία και, ας τολμήσουμε να πούμε, για τη σοφία. Αλλά συνεχίζει να προχωρά παρόλο που έχασε το βηματισμό του μετά από τετρακόσια χρόνια αμορφωσίας, ανομίας και ανοργανωσίας. Φυσιολογικό επομένως να προσπαθούμε τώρα να καλύψουμε πολλά κενά, που δημιουργήθηκαν από τα μαύρα 400 χρόνια της σκλαβιάς. Αλλά και τα 150 χρόνια που είμαστε ελεύθεροι, πάλι δεν έχουμε βρει τα κατάλληλα κοινωνικοοικονομικά και πνευματικά υποδείγματα για να τα εφαρμόσουμε και να τα ακολουθήσουμε. Ας μην ξεχνάμε ότι τα προηγούμενα εκατό χρόνια, παρόλο που βασικές περιοχές των Ελλήνων ήταν ελεύθερες, ήμασταν αποκλεισμένοι γεωγραφικά: από Βορρά οι κομμουνιστικές χώρες, από Ανατολή η Τουρκία, νότια οι Αραβομουσουλμανικές χώρες, και μόνο η δυτική θαλάσσια πύλη προς την Ιταλία ήταν σχετικά ανοιχτή. Και στερούμαστε μ' αυτόν τον τρόπο την άμεση σχέση με τη Δύση καθώς βρισκόμαστε πολύ μακριά από ακμάζουσες και ευημερούσες πόλεις και μεγάλες εμπορικές αγορές. Άρα δεν μπορούμε να

συνδιαλλαγούμε, να εξάγουμε φθηνότερα τα παραγόμενα προϊόντα μας, να αφυπνιστούμε, να εκπαιδευτούμε και να παρουσιάσουμε σωστά την ομορφιά, τη θέση, τον πολιτισμό και την ευρηματικότητά μας σε όλο τον κόσμο, για να εισπρέυσουν τόσο τουριστικό συνάλλαγμα όσο και στρατηγικά επενδυτικά κεφάλαια. Σε αντιδιαστολή με τους Γερμανούς, για παράδειγμα, που είναι δίπλα σε μεγάλες καταναλωτικές αγορές και κέντρα χρήματος και οι οποίοι ειδικεύτηκαν στο κομμάτι της παραγωγής και είναι άκρως ανταγωνιστικοί. Έτσι από την εποχή του Μάρκου Αυρηλίου και ειδικά μετά τη μάχη του Στρασβούργου το 357, είχαν μια συνεχή και σταθερή ανοδική πορεία, μέχρι σήμερα, σε αντίθεση με εμάς που ακολουθήσαμε καμπύλη ζωής. Εμείς με τη συρρίκνωση του ελληνισμού χάσαμε πρώτα τη χρήση της ελληνικής γλώσσας και σταδιακά πληθυσμούς Ελλήνων και Ελληνιστών εξαιτίας της επέκτασης των Αραβομουσουλμάνων και ειδικότερα των Ογουζοτούρκων. Εκατομμύρια αποποiehθήκαν την ελληνικότητα για να φτάσουμε σήμερα να είμαστε κάτι λιγότερο από 20 εκατομμύρια. Το ίδιο συνέβη και με το συνολικό πληθυσμό των γερμανικών φύλων που υπάρχουν ακόμη και σήμερα, όπως οι απόγονοι των Λέπιδων και Βανδάλων στη βόρεια Αφρική, δηλαδή οι Τουαρέγκ και οι άλλοι ανοιχτόχρωμοι λαοί στην περιοχή της Τυνησίας και της Αλγερίας, που πιο πολλά κοινά σημεία έχουν με τους Πρώσους παρά με άλλους ντόπιους λαούς ή τους κατακτητές Άραβες. Επίσης, ίδιες περιπτώσεις είναι οι Σάξονες στην Αγγλία, οι Φράγκοι στη σημερινή Γαλλία, που υποδουλώσουν τους αρχικούς Γάλλους κατοίκους, οι Λομβαρδοί και Γότθοι της βόρειας Ιταλίας, οι Γότθοι της Ιβηρικής χερσονήσου, για να μην αναφερθούμε στην Αυστρία (που από μίξη γερμανικών και σλαβικών φυλών οι Τεύτονες επικράτησαν).

Πορίσματα της ανάλυσης

Με βάση τη θεώρηση των κυκλικών εναλλαγών, είμαστε πεπεισμένοι για την πορεία του έθνους και του ελληνισμού σε 200 χρόνια από τώρα αλλά με δυσκολίες για τα επόμενα

50 τουλάχιστον χρόνια. Εν κατακλείδι, η περιοδικότητα δεικνύει δύσκολο 21^ο αιώνα για το σύγχρονο ελληνισμό, όπου οι δυτικές δυνάμεις μπορούν να αντιγράψουν και να αναμοχλεύσουν το παρελθόν και να επαναληφθεί η ιστορία. Μπορεί η βάρβαρη κατάληψη του 1204, κατά την οποία οι λατινοφράγκοι ακρωτηρίασαν τον ελληνισμό, να επαναληφθεί καθώς με τον αναγραμματισμό της ημερομηνίας προκύπτει το 2014. Οι παραλληλισμοί του χτες με το σήμερα είναι τρομακτικοί. Μετά από αυτό το θανάσιμο χτύπημα στον ελληνισμό, η Κωνσταντινούπολη έπεσε και η Γρανάδα κερδήθηκε από τους Μουσουλμάνους. Η τυχαία ή ενστικτώδης επιλογή των ισχυρών ευρωπαϊκών δυνάμεων έγειρε προς δυσμάς και ο δρόμος για την ανακάλυψη της Αμερικής ήταν γεγονός. Από την άλλη πανάρχαιοι πολιτισμοί και ιστορικές χώρες, εθνότητες και λαοί όπως οι Έλληνες που ήταν η βάση του ευρωπαϊκού πολιτισμού και είχαν σώσει την Ευρώπη από τη μουσουλμανική επέλαση αιώνες πριν, αφέθηκαν στην τύχη τους. Η ιστορία μας καθοδηγεί στην εξεύρεση λύσεων καθαρά ελληνικών και ουχί ευρωπαϊκών, όπως γίνεται σήμερα.

Πράγματι, τα πορίσματα από την παρούσα ανάλυση μας κατευθύνουν στο ότι υπάρχει μια δυναμική σήμερα για αλλαγή, που οφείλεται κυρίως στις οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις, οι οποίες στη συνέχεια αντι-κατοπτρίζουν και πολλές φορές προσκρούουν επάνω σε παλαιές κοινωνικές δομές, πολιτικά συστήματα και κόμματα, στρατιωτική δύναμη, αλλά και τη θέση των εκάστοτε μεμονωμένων φιλικών και αντιπάλων κρατών, κρατιδίων και συσχετισμών δυνάμεων. Οι σημερινοί Έλληνες, πολίτες και ηγέτες, εάν δεν έχουν ιστορική γνώση και μνήμη και ενεργούν χωρίς στρατηγική, καταντούν εφιάλτες, αφού εφαρμόζουν τα σχέδια των αντιπάλων και άλλων κρατών, και έτσι οδηγούμαστε σε τετελεσμένες και προμελετημένες καταστάσεις, που επιφέρουν απώλεια εδαφών και εθνικές συμφορές (Μικρά Ασία 1922, Κύπρος 1974, Ίμια 1996 κλη). Είναι απαράδεκτο πολιτικοί καπεταναίοι να κρατούν παθητική στάση και να συνθλίβονται ανάμεσα στις ορέξεις

αντιπάλων και εχθρών. Η ενεργητική αντιμετώπιση, όπως διδάσκει η ανάλυση του μεσαιωνικού ελληνισμού, είναι αναγκαία, αλλά και απαιτείται για το καλό της πατρίδας. Γιατί, όπως αναφέρει ο Robert Byron¹¹, επηρεαζόμαστε πάρα πολύ από το Βυζάντιο. Οι σύγχρονοι πολιτικοί, με μυωπικές και μη στρατηγικές κινήσεις, έχουν επιφέρει εθνικά αρνητικές καταστάσεις (μεταξύ άλλων και αποδοχή του ευρώ), εθνικές καταστροφές (εμφύλιος 1945-1949, Κύπρος 1974), εφαρμόζοντας εν τέλει τα σχέδια άλλων δυνάμεων, που έχουν πάντα «σχέδια» για την Ελλάδα. Στην ουσία, τα κόμματα της Ελλάδας τα τελευταία εξήντα πέντε (65) χρόνια, έχουν αποτύχει πλήρως και παταγωδώς στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα, εξ ου και η σημερινή κρίση διαρκείας, και ίσως έπρεπε να εφαρμοστεί ο οστρακισμός. Διότι όχι μόνο κανείς δεν θέλει να επενδύσει σε μια από τις ωραιότερες χώρες της υφελίου, κατάφεραν να ωθήσουν και τους Έλληνες να φύγουν από τη χώρα που τους γέννησε, τους μεγάλωσε και τους σπούδασε.

Επίσης είναι ανεξήγητο ότι πάρα πολλοί σημερινοί Ελλαδίτες πιστεύουν ακράδαντα ότι τα περισσότερα κακά που συμβαίνουν στη χώρα και στον ελληνισμό, οφείλονται σε ξένα σχέδια, συννομωσίες από το εξωτερικό και επιβουλές από φιλικά και εχθρικά κράτη και οργανισμούς εναντίον της Ελλάδος. Πέρα από τη σύγχρονη τάση και ίσως αντίληψη του Νεοέλληνα να αποδίδει αλλού τις ευθύνες, πρέπει όλοι να καταλάβουμε ότι σε κάθε στιγμή της ιστορίας και της πορείας του ιστορικού ελληνισμού, υπάρχουν τόσο εντός των τειχών αλλά και φυσικά εκτός, εχθροί και φίλοι που σχεδιάζουν κατά της ελληνικότητας, της ιστορίας μας, της γεωγραφικής μας οντότητας, και της λάμψης του ελληνισμού. Το ζήτημα είναι τι κάνουμε εμείς, και κυρίως η εκάστοτε πολιτική, επιχειρηματική, πνευματική και πολιτισμική ηγεσία. Ιστορικά είναι αποδεκτό ότι εάν ένα κράτος δεν έχει στρατηγικούς στόχους, υψηλή στρατηγική, πρόγραμμα και σχέδιο εκτέλεσης

¹¹ Byron, R., *The Byzantine Achievement, An Historical Perspective*, Routledge & Kegan Paul, 1929, σελ. 12-17.

τότε αναγκαστικά θα υπερισχύσει το σχέδιο του αντιπάλου ή ακόμη και της γείτονος «φιλικής» χώρας, το οποίο θα εφαρμοστεί ή καλύτερα θα τείνει να εφαρμοστεί τη στιγμή που η χώρα και η κυβέρνηση δεν έχει σχέδιο. Επομένως, πράγματι υπάρχουν μύρια σχέδια επιβολής εναντίον του ελληνισμού και της Ελλάδος και από κάθε έναν, αλλά το ζητούμενο είναι τι κάνουμε εμείς σε μορφή προγράμματος, σχεδιασμού, εκτέλεσης, συνοχής, ωριμότητας και ιστορικής μνήμης και γνώσης. Ας τονιστεί αυτό που υποστηρίζει και ο Αμερικανός μελετητής της ιστορίας Bevin Alexander¹², ότι εάν ένα έθνος αναδεικνύει ηγέτες που προέρχονται μόνο από μια περιορισμένη ολιγάνθρωπη αριστοκρατική ομάδα, τότε στερείται από τα μυαλά όλου του έθνους και το σύνολο του ικανού πνευματικού δυναμικού του. Περαιτέρω, μια κοινωνία χωρίς την κοινωνική και οικονομική κινητικότητα και ρευστότητα αγκυλώνει υγιείς δυνάμεις προς τα επάνω και εμποδίζει την ανέλιξη ικανών προσώπων στις ηγετικές θέσεις.

Τα βασικά «όπλα» ενός ηγέτη και ενός έθνους, διαχρονικά, είναι η παιδεία και η υγειονομική περίθαλψη των πολιτών. Όταν μια κυβέρνηση δεν έχει ως προτεραιότητα τους δύο αυτούς πυλώνες, τότε η αποτυχία είναι δεδομένη. Η ιστορία μας δείχνει ότι κεντρική και σημαντική βάση των ελληνικών πολιτισμών ήταν η παιδεία. Η εκπαίδευση και κατά συνέπεια η καλλιέργεια του μυαλού, έδινε φτερά στον Έλληνα, άμεσα και έμμεσα τον οδηγούσε στη δημιουργία, την οικονομική ανάπτυξη, το εμπόριο, το κέρδος, την κοινωνική ανασυγκρότηση, τη γαλήνη και την ευημερία. Το πιο σημαντικό, η άνεση χρόνου για φιλοσοφία και διαλογισμό και επομένως τη δημιουργία κουλτούρας τελικά οδηγούσε στη δημιουργία πρωτότυπου πολιτιστικού πολιτισμού και κοινωνικοοικονομικού υποδείγματος. Επομένως, με τη σωστή παιδεία επέρχεται παραγωγική οικονομική ζωή και δραστηριότητα, δημιουργία πλούτου και (ανα)γέννηση

¹² Bevin, A., How America Got It Right, Crown Forum, 2005, σελ. 9.

πολιτισμού. Ένα βασικό παράπτωμα της σημερινής μη φωτισμένης πνευματικής και πολιτικής ηγεσίας, είναι η προσήλωσή της στη λεγόμενη δημοτική χρήση της ελληνικής, ως μορφή επικοινωνίας των σημερινών Ελλήνων. Είναι στρατηγικό λάθος να μην αναγνωρίζουμε και να μην θέτουμε τις δομές για τη χρήση της κλασικής ελληνικής γλώσσας, που είναι μια από τις ελάχιστες (μαζί με την κινέζικη) μαθηματικοποιημένες γλώσσες πάνω στον πλανήτη μας. Η αμορφωσιά και η παντελής έλλειψη παιδείας, η μη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας για τετρακόσια χρόνια (για πρώτη φορά στη διαιώνια πορεία μας) μας έφερε πολύ πίσω και φτάσαμε στο σημείο να καταστρέφουμε συνεχώς την ιερή γλώσσα μας (μέσω μονοτονικού κλπ). Είναι σαν να προσπαθούμε να μετατρέψουμε τα θεωρήματα και τις σχέσεις των μαθηματικών, πάνω στα οποία βασίζεται και λειτουργεί το σύμπαν. Άμεση και επιτακτική επομένως είναι

η ανάγκη της σταδιακής, συντονισμένης και συγκροτημένης επιστροφής στη χρήση της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας. Πιθανότατα θα απαιτηθούν δύο γενεές για την πλήρη επιστροφή στη γλώσσα, αλλά το αποτέλεσμα θα είναι η δημιουργία του πέμπτου ελληνικού πολιτισμού.

Το άλλο «όπλο» του έθνους, η υγειονομική περίθαλψη των πολιτών, θέτει τις βάσεις για πρόληψη και ίαση. Είναι αναγκαίο ο πολίτης να νιώθει ασφάλεια σχετικά με το θέμα της υγείας και κοινωνικής περίθαλψης. Έτσι η κοινωνία είναι εύρωστη και επιμελείται τα κοινωνικά της καθήκοντα. Επιπλέον το κράτος έχει ένα υγιέστατο αμυντικό σύστημα σε όλο το φάσμα της αμυντικής διάταξης, δηλαδή και στα πέντε σύγχρονα όπλα (στρατό, ναυτιλία, αεροπορία, ηλεκτρονικό και διαστημικό). Εν ολίγοις, η παιδεία καθοδηγεί το έθνος / κράτος και η υγεία το προστατεύει.

Υπάρχει λοιπόν επιτακτική ανάγκη για δομές, τάξη και πρωτίστως εφαρμογή νόμων ούτως ώστε να μπουν τα θεμέλια **του επόμενου ελληνικού πολιτισμού**. Ο κύκλος μας είναι γύρω στα 400 χρόνια και κατά συνέπεια έχουμε

ακόμη 200 χρόνια πορείας, δηλαδή γύρω στα 2200 με 2250 θα φτάσουμε στο απόγειο του πέμπτου (μελλοντικού) ελληνικού πολιτισμού και αυτό δεν είναι φαντασία, αλλά μια απλή ερμηνεία της κυκλικότητας της ιστορίας μας. Ο ελληνικός χαρακτήρας, παρά τις διάφορες επιμιξίες, είναι κατά βάση ο ίδιος με αυτόν των προηγούμενων πολιτισμών. Όπως παλιότερα οι Αιολείς, οι Ίωνες, οι Δωριείς και άλλες φυλές που αναμείχτηκαν με τους γηγενείς κατοίκους, δημιούργησαν τον κλασικό πολιτισμό, ενώ η συνύπαρξη των Ελλήνων του Βυζαντίου με άλλες φυλές γέννησε τον μεσαιωνικό χριστιανικό πολιτισμό, έτσι ακριβώς και σήμερα μπορούμε να κάνουμε την υπέρβαση και να δημιουργήσουμε το επόμενο Ελληνικό θαύμα.

Δομή βιβλίου

Βασιζόμενοι εν πολλοίς στην προαναφερόμενη ελληνοεθνική ή ελληνοκεντρική άποψη και ερμηνεία, προχωρούμε στην ανάλυση πρώτα των εσωτερικών παραγόντων και έπειτα στην αξιολόγηση των εξωτερικών διαστάσεων της συρρίκνωσης του ελληνισμού. Αναφερόμαστε επίσης και σε μάχες μεταξύ άλλων λαών (που οι Έλληνες δεν παίρνουν άμεσα μέρος), των οποίων οι επιπτώσεις επηρέασαν και επηρεάζουν άμεσα τον ελληνισμό. Το βιβλίο περιλαμβάνει 5 μέρη. Μετά την εισαγωγή και τις παραδοχές, προχωράμε στην καταγραφή των εσωτερικών παραγόντων που συνέβαλαν στη συρρίκνωση του ελληνισμού, κατόπιν αναλύουμε τις τέσσερις ήττες (Ιαρμουχά, Μαντζικέρτ, Μυριοκέφαλου και κατάληψη Κωνσταντινούπολης) και τέλος, παραθέτουμε μερικά διδάγματα μαζί με τον επίλογο.

